

Forfatter: Nansen, Peter

Titel: TROSKABSPRØVEN (novellesamling)

Citation: Nansen, Peter: "TROSKABSPRØVEN (novellesamling)", i Nansen, Peter: *Samlede Skrifter Bd. 3: Noveller; Skitser; Dramatiske Smaating*, Gyldendal, 1908-09, s. 166.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-nansen03ny-shoot-workid63607.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter Bd. 3: Noveller; Skitser; Dramatiske Smaating

TROSKABSPRØVEN

TROSKABSPRØVEN

I et Kunstnerselskab faldt Talen paa en ung Maler og hans noget letsindige Kone. Der herskede almindelig Forbitrelse mod hende for den uforborgne Maade, hvorpaa hun var sin skikkelige og intet anende Mand utro. Navnlig Damerne i Selskabet var oprørte. Og en af dem, den smukke Skuespillerinde, Fru B., der var berømt af i tre Aar at have født sin Mand fire levende Unger, opfordrede paa det ivrigste Amatør-Forfatteren og Mæceenen, Franz Hein, en nær Ven af den nævnte Maler-Hanrej, til at fortælle denne Sandheden om hans Kone.

Franz Hein svarede:

"Jeg takker for det smigrende Vennehverv, De har tiltænkt mig. Jeg kan imidlertid ikke paatage mig det. Og jeg skal sige Dem hvorfor. Min Ven elsker sin utro Kone."

"Jamen derfor netop," ivrede Fru B. "Netop derfor. Det er jo skammeligt, at han skal øde sit Hjertes bedste Følelser paa den Tøjte. Det kan De som hans Ven ikke se roligt paa."

"Jo saamæn kan jeg saa." - Hein smilede. "Jeg vilde kun volde ham Sorg ved at fortælle ham Sandheden. Jeg vilde tilmed forspilde hans Venskab. Thi, som jeg før sagde, *han elsker sin Kone*."

170

Men dette betyder, at han vil anse Enhver, der taler ondt om hende, for en gemen Bagvasker. Kvinderne, lille rare Frue, er nemlig saa utrolig durkdrevne. De lyver endnu bedre end vi Mandfolk. Og Kampen mellem en Mand og en Kvinde er altfor haabløst ulige. Det har jeg én Gang erfaret. Historien er ligesaa moralsk som den er lystig. Vil De høre den? Sæt Dem hen i den mørke Krog dér, Fru B., dér kan De i Fred og Ro rødme, mens jeg fortæller.

- Altsaa.

Jeg laa en Sommer paa Landet sammen med en Ven og hans Elskerinde, en gift Kone, Fru Y., hvis Mand kun saá til hende om Søndagen, desformedelst at han havde Forretninger til den silde Aften inde i Byen og var en temmelig sløv og ligegyldig Herre. En af den Slags Ægtemænd, der kun fortjener at bedrages.

Vi boede i et af de saakaldte Sommer-Pensionater. En gammel fin Herskabs-Villa med stor Have og Park, der nu udhøkrede af en driftig Værtinde til Benyttelse for et tilfældig sammenskrabet Selskab Herrer og Damer.

Det gik livligt til i Fru Samsons Pensionat. Luften var, for at tale moderne-poetisk, svanger med Erotik.

Min Ven og hans Dame anslog Tonen. De opførte sig med en saa elskelig Ugenérthed, at Ingen kunde være i Tvivl om, hvorfor de laa paa Landet en halv Dagsrejse fra Hovedstaden og Ægtemanden.

Fru Y. havde sit Værelse paa 1ste Sal. Min Ven logerede i den til komfortable Gæsteværelser omdannede Hestestald. En halv Time, efter at Fru Y. om Aftenen havde trukket sig tilbage, knirkede Trappen til 1ste Sal, og hele Pensionatet glædede sig da over, at Fru Y. ikke længere behøvede at ligge i ensom Angst for Tyve og Røvere.

Det var en Idyl – hvori kun Søndagene og Hr. Y. gjorde et kortvarigt Afbræk.

Min Ven var virkelig meget indtaget i Fru Y.'s blege og magre Katte-Fyrighed. Hun hørte til de Kvinder, der ikke gør Vrøvl. Stille og blid og umættelig labede hun med dovent Velbehag hans altid redebonne Galanteri. Men var tilfældigvis han ikke til Stede, smøg hun sig straks op ad en anden. Det var hende en naturlig Trang, en nødvendig Forudsætning for Velbefindende, altid at føle varm Mandfolke-Beundring om sig.

Jeg, der ikke er ganske nyfødt, var ikke blind for hendes erotiske Beskaffenhed, den, hun forøvrig – undskyld mine dydige Tilhørerinder – ikke er ene om. Nogenlunde ligegyldig, men med en vis sportslig Nyfigenhed lagde jeg Mærke til, hvordan hun, naar vi mødtes paa Trapper og i Gange eller et Øjeblik var alene i Stuerne eller i Haven, benaadede mig med langstrakte Smægte-Blikke. Rent professionelt, og for ikke at synes uopdragen, blinkede jeg igen, og en Dag paa Trappen tog jeg hende om Livet, daskede hende venligt paa Ryggen og sagde et Par opmuntrende Uartigheder.

Forøvrig var der i min Sjæl ikke Skygge af Tanke om at bedrage min Ven og gøre Hr. Y til Hanrej i dobbelt Potens.

Dette ønsker jeg at fastslaa, inden jeg nu kommer til den egenlige Historie.

En Aften havde der været Gilde i Pensionatet. Alle de andre var gaaet til Sengs. Kun min Ven og jeg sad endnu paa Verandaen og drak. Navnlig han.

Det var en underskøn Midsommer-Aften. Med 172 Lysskimmer i den blaa Sund-Horisont og Maaneblink over Have og Strand. Med Nattergalekluk og alt andet til Faget henhørende.

Min Ven blev poetisk og sagde:

"Dette er Florenz, Venedig eller en anden gammel italiensk By. Vi lever i Renæssancens Dage, og Du og jeg er fornemme Adelsmænd. I Paladset her boer den ædle Fru Rosalinde, min Elskerinde. Hun har sat mig Stævne til i Aften, Du har fulgt mig til Mødet, og da der endnu mangler en halv Time i den opgivne Tid, forlyster vi os imens med et Bæger Vin i den tykke Maceos Krohave."

For at opmuntre ham sagde jeg:

"Rosalindes Velgaaende. Skaal, gamle Renæssance-Fyr!"

"Lige meget," svarede han, "der findes ikke en saa udmærket Elskerinde i det ganske Land. Uden Dikkedarer, altid i godt Humør. Og kyndig udi Amourens Kunst som ingen anden, jeg har kendt. Dertil tro som Guld."

Uvilkaarlig rømmede jeg mig. "Hm, hm!"

"Aa, jeg véd, hvad Du mener," fortsatte min Ven. "Du tænker paa hendes Mand. Men ser Du, *ham* elsker hun ikke. – Derimod tvivler Du vel ikke om hendes Forelskelse i mig?"

"Absolut ikke. I to er tydelige nok."

"Mener Du da ikke, at hun er mig tro?"

"Jeg har ingen Anledning til at mene noget andet."

Min Ven tømte et stort Glas Rhinskvind, hans Kinder blussede og hans Stemme dirrede let, mens han sagde:

"Jeg forstaar Dig. Jeg véd saare vel, at hun har været koket overfor Dig. Hun har selv fortalt mig det. Hun har ovenikøbet tilstaaet, at hun sikkert, hvis hun ikke havde mig, vilde blive forelsket i

173

Dig. Og nu skal jeg sige Dig noget, som dog maaske vil forbavse Dig: *Jeg selv* har opmuntret hende til at synes om Dig. Ja, jeg har ligefrem sagt hende, at Du var den eneste, hvem jeg kunde unde den Fornøjelse at nyde hendes Gunst. Du smiler. Men ved Gud, jeg mener det. Jeg gav Dig hende gærne for en Nat, hvis hun selv vilde .. Endnu igaar Aftes spurgte jeg hende: "Skal jeg hente ham?" Men hun blev vred og gav sig til at græde."

"Og havde hun sagt Ja, havde Du grædt."

"Jeg sværger Dig: nej. For det første er Du min bedste Ven, hvem jeg gærne gav Part i alt, hvad jeg har af attraaværdigt. For det andet – naa ja, det er maaske abnormt, men det vilde ikke give mig mindre Lyst til hende at vide, at Du, der forstaar Dig paa Kvinder, havde haft hende og fundet Behag i hende."

"Men hun græd altsaa? Hun blev forbitret over dit Forslag."

Jeg kan høre paa din Tone, at Du tvivler om hendes Ærlighed."

"Jeg mener blot, at en Kvinde altid vilde finde det klogt at afvise med Harme et saadant Forslag fra sin Elsker."

Min Ven sad nogle Øjeblikke og saá frem! for sig - saa sagde han pludselig: "Vil Du gøre mig en Tjeneste?"

"Naturligvis."

"Vil Du i Aften besøge min Elskerinde?"

"En besynderlig Tid at gøre Visit."

"Vil Du i Aften forsøge at blive hendes Elsker?"

"Nej!"

"Hvorfor ikke?"

"Fordi jeg sætter mere Pris paa at være din Ven end hendes Elsker." 174 Han lo. Saa bøjede han sig indsmigrende hen imod mig, tog min Haand og sagde:

"Jeg *beder* Dig gøre mig den Tjeneste. Og hvordan saa Udfaldet bliver, maa Du forstaa, at det ikke kan rokke vort Venskab. Ved Gud, det er en Venskabstjeneste jeg beder Dig om. Jeg forlanger kun ét: at Du siger mig den fulde Sandhed. Du maa ikke lyve for mig, hvis hun virkelig bliver din."

Som jeg før har oplyst: vi havde begge drukket tappert, navnlig han, dog var heller ikke jeg upaavirket af Vinen.

Tillige var det jo Maaneskin.

Og hun havde set saa ryggesløs ud denne Aften og til Farvel sendt mig et af de Blikke, der opfordrer til Voldtægt.

Der var, som min Ven udtrykte sig, Renaissance i Luften - det var en forvorten hedensk Aften med koglende Fristelser til galne Æventyr.

Kun for ikke at synes for ivrig talte jeg formanende Ord til min Ven. Mine snusfornuftige Betragtninger æggede ham blot til større Forhippethed.

Til sidst gav jeg efter for hans Bønner.

Ved et sidste Glas Vin beseglede vi Kontrakten. Jeg skulde nøjagtigt meddele ham, hvad der maatte foregaa mellem mig og hans Elskerinde. Han forpligtede sig til aldrig med et Ord at røbe hende, hvad jeg fortalte ham.

"Kom saa" - sagde han - "jeg viser Dig Vej."

Han greb den trearmede Lysestage, der stod paa Veranda-Bordet, og, hyllet i sin mørke Slængkappe, viklede han gennem Havestuen, ud i Entréen.

Han var bleg af Drik, hans Øjne skinnede, men han lo, saa Stagen rystede klirrende i hans Haand.

175

"For Satan" - sagde jeg - "vær stille. Ellers fordærver Du Spasen."

Ja, ikke sandt - dette er den bedste Spas, Du har været med til?"

Lyset flakkede paa Trappegangen. Som en vældig Flagermus tegnede sig hans Skygge paa Væggen.

"Min kære Ven," fortsatte han, "lad os nu ikke tøve, men skride muntert til Værket. Du gaar op ad Trappen, kommer ind i en Korridor: for Enden af denne er en Dør - den fører til hendes Værelse. Døren er aaben; thi hun venter mig. Glück auf!"

Pludselig fik jeg en led Smag i Munden. Jeg syntes, det, jeg stod i Begreb med, var baade dumt og grimt. Allerede havde jeg paa Læberne at sige min Ven dette. Men i det samme saá jeg et hoverende ondt Smil i hans Ansigt, og jeg tænkte: Nuvel, som Du vil; lad os da prøve, hvem af os to der er den stærkeste; den, der ler sidst, ler bedst.

"Paa Gensyn," hviskede jeg. Og jeg listede op. Trappen knirkede under mig, fra dens nederste Trin hørte

jeg min Vens Fnisen.

- - - Saa var jeg ved Døren, saa aabnede jeg den.

En halv Time efter genfandt jeg min Ven paa Verandaen. Han var endnu blegere, endnu mere beruset end før.

"Velkommen tilbage," sagde han og svang lystig sit Glas. "Hvordan gik det saa?"

"Husker Du vor Aftale?"

"Ja vel." 176 "Og Du forlanger den overholdt?"

"Naturligvis. Altsaa: hvordan gik det?"

"Som det maatte gaa. - Hun er jo saa godmodig og vilde ikke gøre Skandale."

"Og hun anede ikke Uraad?"

"Hun spurgte, hvor Du var henne. Hun syntes, hun havde hørt Dig le paa Trappen. Jeg svor, at hun havde hørt fejl. Du var, sagde jeg, bleven saa fuld, at jeg havde maattet bringe Dig til Sengs. Saa fandt hun sig gudhengivent i sin Skæbne. Desuden ..."

"Desuden ...?"

"Du havde jo selv anbefalet mig saa varmt."

Han sank saa underligt sammen. Dog kun nogle faa hastige Sekunder. Sagde saa: "Jeg gaar ud fra, at Du ikke har mig til Bedste?"

"Du *vilde* jo høre Sandheden. Og Du havde lovet, at Du ikke vilde være bedrøvet, selv om jeg fik Ret."

"Jeg er heller ikke bedrøvet. Tværtimod. Og Du ... er Du tilfreds? Jeg mener: synes Du, hun fortjener den Ros, jeg gav hende?"

"Du kan være stolt af hende."

"Skal vi to saa drikke en Skaal for min Rosalinde?"

"Hun leve."

Og vi drak endnu en Stund paa hendes Velgaaende, jeg fortalte udførligt om Ekspeditionens Forløb, og Solen stod op, før min Ven og jeg gik til Ro. Men ingen af os var rigtigt i Humør, og vi blev siddende, mest fordi vi ikke kunde komme ud af at sige Godnat til hinanden.

- - - Ikke uden en vis Spænding begav jeg mig næste Morgen til Frokostbordet.

177

Min Vens Plads - ved Siden af min - stod tom. Ligesaa hans Elskerindes.

Skulde han have været falsk nok til at forraade mig og, stik mod vor Aftale, have krævet hende til Regnskab paa Grundlag af mine Oplysninger? Ja naturligvis. Og jeg ærgrede mig over min Dumhed: at have sagt ham Sandheden. Jeg burde have vidst, at den vilde bore sig i hans Sjæl som en Dolk og ikke lade ham Rist eller Ro, før han fik den og sit saarede Hjærte konfronteret med hende.

Mod Maaltidets Slutning traadte den unge Frue ind i en stilfuld hvid Uskyldigheds-Dragt, med et lidende Hovedpine-Udtryk og en fjærn Unærmeligheds-Holdning.

Jeg forsøgte et spøgende Goddag. Hun hilste med en krænket Hertuginde-Mine: en saa imponerende Blanding af Fornemhed og Foragt, som ellers kun Teaterskurke udsættes for. En vellykket Kopi, kære Fru B., af Deres berømte Marquise i *Falske Diamanter*.

Et Øjeblik efter ankom min Ven. Han behandlede mig paa en overlegen og spydig Maade. Overfor hende var han udsøgt galant og fuld af øm Hensyntagen.

Da jeg intet mere havde at gøre ved det Samson'ske kolde Bord og da den stærkt tilspidsede dramatiske Situation tydeligt krævede min Sortie, trak jeg mig tilbage med et Verdensmands-Buk.

Lidt efter stod min Ven i mit Værelse, hvor jeg sad fordybet i Shag-Rygning og Manicuring.

"Sid ned," sagde jeg - "og tænd Dig en Cigar."

"Det havde jeg ikke ventet af Dig," var hans Svar. Han stod foran mig og saá meget højtidelig ud.
178

"Vil Du maaske hellere have en Pibe?" spurgte jeg.

"Du har baaret Dig tarveligt ad" - han var højrrød i Ansigtet og hans Stemme skælvede.

"Hov, hov, kære, forløb Dig ikke. Skulde det monstro ikke være Dig, der har handlet mindre loyalt?"

"Du tror, jeg har fortalt hende noget?"

"Det synes saa."

"Du tager fejl. Havde jeg krævet hende til Regnskab og hun havde benægtet Sandheden af din Beretning - jeg havde ikke troet hende. Nej, det er gaaet helt anderledes til. Da jeg traf hende imorges, var hun ganske ude af sig selv. Hun græd og jamrede sig. Jeg spurgte, hvad der var i Vejen ... hun vilde intet fortælle. Endelig tilstod hun, hvad der var passeret: at Du i Aftes var trængt ind til hende og havde forsøgt at voldtage hende, og at hun havde maattet slaas med Dig i over et Kvarter, inden hun slap fri."

Han standsede. Han ventede øjensynligt, at jeg skulde sige noget. Jeg sad bare og saá smilende paa ham og beundrede i mit stille Sind Kvindens uovervindelige Snildhed. Tænk, hvor brillant, at hun, afparerende alt, selv havde tilstaaet, tilstaaet uden Opfordring, tilstaaet akkurat saa meget sandt, som var nødvendigt, for at dække al hendes øvrige Løgn. Pragtfuldt.

"Saa tal dog, Mand! - Hvad Pokker ler Du af?"

"Ler jeg?" - sagde jeg. - "Undskyld, det var mig ikke bevidst. Nej Du - jeg synes saamæn blot, at Du har Ret. Jeg har opført mig tarveligt. Jeg har villet prale overfor Dig. Heldigvis er jeg jo nu bleven afsløret. Din Elskerinde er ren som Sneen, standhaftig som Klippen. Ønsker Du, jeg skal gøre hende Afbigt? Jeg er parat. Jeg forsikrer 179 Dig, jeg vil ligefrem sætte Pris paa at give hende Oprejsning."

Han saá raadvild paa mig.

"Der er Dobbelt-Bund i dine Ord," sagde han endelig. "Jeg mærker nok, at Du vil forvirre mig. Jeg vilde heller aldrig før have troet det muligt, at Du kunde gøre Dig skyldig i en gemen Løgn. Men Du maa vel indrømme mig, at alt her taler imod Dig. Hvorfor - hvorfor dog skulde hun ellers have været saa fortvivlet imorges? Forholdt det sig, som Du sagde, vilde hun jo have forsøgt at skjule Sagen for mig. Det er saavist ikke let for mig at tro ondt om Dig. Men kan jeg andet?"

"Min Ven, lad os ende dette pinlige Opgør. Hvem Du skal tro - hende eller mig - kan der ikke være Tvivl om. Navnlig da jeg ikke betænker mig paa at erklære mig for Løgneren. Naar jeg alligevel synes, Du kan have nogen Grund til at vise mig Overbærenhed, er det fordi Du jo har haft en saa stor Glæde. Din Elskede har med Glans bestaaet den Trokabsprøve, paa hvilken Du selv satte hende. Og jeg ligger slagen som en i mine egne Løgne fangen Pralhals."

- - - Min Ven gik. Ikke saa helt sikker, som han gjerne vilde give sig Udseende af at være. Dog en ny Samtale med hende styrkede ham. Forholdet mellem de to Elskende blev i disse Dage ømmere end nogensinde før.

Men jeg var tilovers. Jeg generede tydeligvis. For at bevare Skinnet overfor de andre Pensionatsgæster brød han ikke aabent med mig. Hun derimod undgik mig omhyggeligt. Vi vekslede kun ved Maaltiderne de nødvendige Høfligheds-Ord.

Jeg foretrak at rejse. Trediedagen efter "Opgøret" sagde jeg pludselig Farvel. Jeg kunde se paa dem begge, hvor de følte sig lettede.

180

Men da jeg kørte ud af Gaarden, stod hun i sit Vindue, halvt skjult bag et Gardin, og idet mit Blik mødte hendes, kyskede hun smilende paa Fingeren.

Min Historie er i Grunden endt. Thi egenlig vedkommer det den jo ikke, at min Ven, efter at vi i et Par Aar havde holdt os fjærnt fra hinanden, en Dag kom til mig og gjorde mig Afbigt. Hans Elskerinde havde brudt med ham og under Bruddets elskelige Aabenhjærtethed betroet ham - for at han ikke skulde være i Tvivl om, hvor fortrinligt hun stedse havde holdt ham for Nar - at hun havde haft megen Fornøjelse af mit natlige Besøg. Til Gengæld, og for at dæmpe hendes Overmod, oplyste han hende om, at det var ham, hun kunde takke for bemeldte Fornøjelse.

Som sagt, dette vedkommer ikke Historien, for hvis tilsyneladende Letsindighed dens endnu tydeligere Moral – haaber jeg – maa være mer end tilstrækkelig Undskyldning.

Thi nu, kære Fru B., forstaar selv De, hvorfor jeg anser det for haabløst at ville afsløre en Ven hans Elskedes Utroskab.

Ikke sandt?

181

DET OPLYSTE VINDUE

"Jeg er saa træt. Du bliver ikke vred, vel?"

Han stod og saá paa hende, mens hun smilende gik tæt hen til ham og lagde sine Arme om hans Hals.

"Kys mig saa!"

Han kyssede hende paa Panden.

"Saa kold Du er! Og Du siger ikke noget? Er Du krænket?"

"Nej."

"Synes Du, der er noget ondt i, at jeg er træt."

Han tog hendes Haand og førte den op til sine Læber. Saa smilede han og sagde roligt:
"Ikke det fjærneste. Godnat."

"Godnat."

Men han blev ved at holde hendes Haand i sin, mens han saá opmærksomt ind i hendes lyse, leende Øjne. Med et svagt Tryk slap han Haanden, nikkede og gik.

Da Døren smækkede i efter ham, blev han staaende et Øjeblik og lyttede. Kom hun for at kalde ham tilbage?

Saa gik han træt og slap ned ad Trappen, dvælende lidt paa hvert Trin, indtil han stod ved Gadedøren og den kolde fugtige Regnluft slog ham ind i Ansigtet.

182

Han rettede sig, knappede Frakken op om Halsen og gik over Gaden. Der var Lys bag de blaa Gardiner, han saá den runde Lampekuppel som en mat Lyskugle. Han søgte hendes Ansigt, men det var der ikke. Han tænkte: Nu slukker hun sagtens Lampen – men der blev ved at være lyst. Han stod et Minut eller to, saa gik han rask ned ad Gaden, for at hun ikke skulde lægge Mærke til ham.

Det var en Ruskvejrs-Novemberaften. Lygternes Glas klirrede i Blæsten og der var vaadt paa Gaden. Oppe over Husene trak mørke flængede Skyer, Folk gik foroverbøjede, dækkende sig mod den kolde Luft.

Han følte ikke Kulden; tværtimod. Han kunde godt lide den klamme Blæst i Ansigtet. Der var mange Folk paa Færde, mest Damer med Kapper og Slag over sig og store Tørklæder om Hovederne. Det var efter Teatertid.

Han gik langsomt mod Sværmen, ganske ligegyldig, om han engang imellem stødte en Dame til Side; han gad ikke sige Omforladelse.

Han blev ved at gaa imod Blæsten. Han kunde ikke faa Køling nok. Han kom ud paa en aaben Plads, stod stille et Øjeblik med opknappet Frakke, gik saa videre og kom ind i Smaagader, hvor Kældernes Handlende gik og satte Skodder for Vinduerne. Han blev staaende foran et Vindue, bag hvilket der laa Fiskefrikadeller og Klatkager og stegt Aal. Han stod længe dybsindigt, som om han nøje overvejede, hvad han skulde vælge.

Saa pludselig vendte han rask om og næsten løb i den Retning, hvorfra han var kommen. "Jeg vil se, om der er slukket", blev han ved at sige til sig selv. "Jeg vil se, om der er slukket."

Der var næsten ingen Mennesker i Gaderne mere. Han havde Vinden paa Ryggen og han kom 183 hurtigt frem. En Kirkeklokke slog halv. "Den er allerede halvtolv. Saa sover hun."

Men atter stod for hans Tanker hendes smilende Ansigt, han hørte hendes Stemme saa indsmigrende. Og denne blide Venlighed syntes ham lumsk og gjorde ham bange.

Hvad var hun saa træt af? Hun saá slet ikke træt ud. Tværtimod, hun havde været ualmindelig livlig hele Aftenen; først henimod den Tid, hun bad ham gaa, var hun begyndt at snakke om Træthed.

Om der var Lys endnu, saa betød det, at hun havde løjet. Saa betød det, at *han* var der.

"Nej, nej. Der er mørkt. Alt er slukket. Hun var træt. Nu ligger hun og sover. I den hvide Natdragt, saa fin, saa rød og hvid, aa, saa smuk!"

Han lukkede Øjnene og hans Læber stod aabne, mens han bøjede Hovedet, som om hun laa der sovende foran ham. Han følte Varmen fra hendes Seng, han blev svimmel.

Saa rykkede han sig i Vejret og frøs, løb hurtigere afsted og stod ved Hjørnet af Gaden, hvor hun boede.

Langsomt og ligegyldigt gik han langs det Fortov, hvor Huset laa. Saa pludselig lige foran Gadedøren skraaede han over Gaden og saá op mod Huset. Han havde set det, før han fik Blikket vendt mod Vinduet. Der var oplyst.

Stilfærdigt lyste Lampen bag de blaa Gardiner.

"Det var kun, hvad jeg havde ventet," sagde han til sig selv, og blev staaende foran det oplyste Vindue. "Hun er mig utro. Hun holder af ham; det er saa naturligt. Nu véd jeg det; saa er den Sag i Orden."

Han gik videre ned ad Gaden. "Ja, saa er den Sag i Orden."

184

Han havde ingen Smærte følt; han var kun bleven saa rolig, saa ligeglad.

Men pludselig kom det Spørgsmaal som et Stik: "Hvorfor sagde hun det ikke ærligt? Hvorfor lyver hun?"

Og i samme Nu: "Men om hun ikke havde løjet!" Hvad vidste han i Grunden? For en halv, højst en hel Time siden var han gaaet, og hun var ikke i Seng endnu. Men det var intet Bevis. Maaske i dette Øjeblik Lampen var slukket, maaske hun var bleven forsinket, var kommen i Tanker om et og andet, hun skulde besørge. Maaske hun sad og tænkte paa ham, mens han gik og anklagede hende.

Han var vendt om og kom skraat for Huset. Et Skridt endnu og han vilde kunne se Vinduet. Han tøvede lidt - saa saá han Lyset.

Denne Gang gjorde det ondt. Han havde haget sig saa fast til Haabet. Men han vilde være sikker i sin Sag, han vilde vente til halvét; var hun saa ikke i Seng, saa var hun ikke alene.

Han gik frem og tilbage, ganske beroliget nu, da han havde sat sig en Frist. Det var begyndt at regne svagt, og han havde ingen Paraply, men det generede ham ikke. Han vilde ikke se til Vinduet, før Tiden var udløbet; han kunde da heller ikke forlange, at der saadan lige paa en Studs skulde blive mørkt.

Han gik rask, vovede sig lange Strækninger hen; men da han kom i Tanke om, at han dog for en Sikkerheds Skyld skulde passe paa Gadedøren, blev han forsigtigere. Naar han mødte nogen - der kom en sjælden Gang en og anden hastigt forbi ham - dukkede han Hovedet for ikke at blive set. Ellers var han ene i Gaden med en Politibetjent og en Vægter, der stod sammen inde i en Port ovre paa den anden Side, belyste af Skæret fra en Lygte.

185

Han hørte deres Stemmer og Nøgleknippets Raslen. Han følte, at de talte om ham, og han var lidt forlegen hver Gang han kom i Nærheden af dem. Vægteren kendte ham vist. Han havde set ham saa ofte baade om Aftenen og om Morgen.

Saa blev der givet Signal nede i Gaden fra en Lygte og Vægteren traskede tungt afsted, klirrende med Nøglerne. Politibetjenten strakte sig, listede over Gaden og stillede sig op paa Fortovet, lænet imod en Mur, blank og glinsende i sit Regnslag og med høje Vandstøvler udenpaa Benklæderne.

Da han gik forbi ham, lettede han paa Hatten og sagde Godaften. Betjenten tog til Hjælmen og sagde:

"Ubehageligt Vejr iaften at spadserer i."

"Aa ja, men ret friskt!" svarede han gemytligt og gik videre. Betjenten fulgte ham med Øjnene, og da den utrættelige Vandrer igen passerede ham, sagde han: "Det er Midnat nu. Nu slaar Urene."

"Er den ikke mere!" sagde den anden for at sige noget og vedblev at gaa.

Saaledes fortsattes Passiaren mellem ham og Betjenten, mens Lygteslukkeren gik gennem Gaden og slukkede, saa kun hist og her et døstigt Blus fik Lov at brænde.

Pludselig sagde Betjenten: "Nu blir den vel fugtig. Det er nok bedst at se at faa lidt over Hovedet. Godnat Herre!"

"Godnat!"

Betjenten forsvandt langt nede i Gaden, i samme Retning, hvor Vægteren var gaaet, og Passagen var atter fri.

Tiden sneglede sig frem. At en halv Time kunde vare saa længe! Han morede sig med at passe paa de oplyste Vinduer i de andre Huse. Snart blev et, snart et andet mørkt. Kun højt oppe under Tagene lyste endnu en enkelt flittig Kvist. Fra en 186 Værtshuskælder ravede to fulde Mænd op; saa kom Værten og satte Skodder for Vinduer og Dør.

Han begyndte at føle sig vaad. Det regnede stadig og tæt og der laa en graa Hinde af Vand paa hans Frakke.

Han saá paa Uret. Fem Minutter i halv. Men han vilde give rigeligt Maal; han vilde vente, til Kirkeurene slog.

Endelig. Han gik hurtig til med bøjet Hoved, indtil han kunde regne ud, at han var midt for Huset. Saá saa op. Uforstyrreligt og vagtsomt lyste Vinduet i det sovende Hus.

Han stampede i Stenbroen af Raseri. Han krammede en Nøgle i sin Haand, paa Nippet til at slynge den imod Vinduet.

Saa opdagede han en ung Herre, der stod og jagttog ham, og han vendte om og begyndte igen at gaa.

Nu vidste han, hvad han vilde vide. Han saá dem sidde sammen, han saá deres Legemer tæt op mod hinanden. Mon hun holdt sin Arm om hans Hals? Mon hun fortalte ham, at hun elskede ham? – Nu løste han hendes Klæder – nej, nej. De sad og talte sammen; han fortalte, hvor hun var smuk, og hun smilede; han tog hendes Haand, han kyssede Fingerspidserne, hun bøjede Hovedet til Siden – se Halsen, hvor den lyste fristende. Nu kyssede han den og hun blev siddende rolig. Saa gled han ned paa Knæ for hende, saa løste han hendes Klæder ...

Han var atter udenfor Huset. Hvorfor blev den unge Herre ved at stirre op mod det oplyste Vindue?

Var det ham, han passede paa, eller hende? Var det mon en, der gik paa Lur ligesom han, skinsyg og bange?

187

Han gjorde hurtigt omkring, men han blev ved at tænke paa den Fremmede, som var skudt op af Stenbroen som hans Dobbeltgænger. Han syntes ikke, han kendte ham. Var det muligt, det var en, der havde endnu ældre Krav paa hende end han? Hvis hun var ham utro, kunde der saa ikke være andre end just Arkitekten, han havde at frygte?

Nej. Han maatte saa ialfald være stødt paa hans Navn engang. Han vidste jo, hvor hun færdedes; han kendte alle hendes Bekendte. Nej, der var ikke andre end Arkitekten. Derfor havde han heller ikke været i Tvivl. Det maatte være ham, der var hos hende. Han var dukket pludselig op i hendes Bekendtskab og havde straks interesseret hende. Han forfulgte hende med sit Kurmageri; han var allevegne, hvor hun var, og tilsidst var han ogsaa begyndt at komme i hendes Hjem. Hun havde fortalt om alle de smukke Ting, han havde sagt hende; hun havde let af ham, men hun talte meget ofte om ham. Det var en elskværdig og smuk Mand, han havde været nødt til at træffe ham hos hende, og han havde syntes godt om ham. Han havde engang sagt til hende, at han egentlig ikke forstod, hun foretrak ham for Arkitekten. Og nu i dette Øjeblik undrede han sig over, at han ikke følte nogensomhelst Uvilje imod ham; han havde intet at bebrejde ham. Kun naar han tænkte sig ham rørende ved hende, tagende fat i hendes Legeme, følte han sig istand til at slaa ham ned. Det var, som om En greb ham i Struben og han værgede sit Liv.

Han ledte tilbage i Erindringen for at finde bestemte Hændelser, der kunde berettigge hans Mistanke. Han havde dog nøje bevogtet Forholdet imellem dem, men han havde aldrig opdaget noget. Hvorfor var han da

nu saa vis i sin Sag, at den anden i dette Øjeblik var hos hende? Aa – intet 188 kunde man stole paa overfor Kvinder, intet. Alt kunde have været Beregning af hende. Aabenhjærtigheden, hendes Spøg over den ihærdige Tilbeder, alt, hvormed hun havde dysset ham til Ro.

Og dog aldrig mere end at han ved første Lejlighed havde Mistanken lysvaagen.

Men hvorfor havde hun behøvet alt dette ? Hvorfor ikke sige ham, som det var, og lade ham gaa?

Det faldt ham ind, at det var dumt at spørge om det. Det var ikke alle – hverken Mænd eller Kvinder – som havde saa snævert et Hjærte, at de kun kunde elske én. Men han elskede kun hende og han brød sig ikke om at elskes af hende, hvis han skulde dele hendes Kærlighed.

Naar han blot blindt havde kunnet tro! Naar han ialfald nu kunde faa Vished! Troskaben kunde aldrig bevises; Utroskab havde den Fordel at kunne konstateres. Og blot Klarhed! Det var derfor, han gik her. Nu vidste han det, han havde egenlig altid lidt under Tvivlen paa hendes Kærlighed. Den Tvivl kunde aldrig dræbes; nu vilde han ønske, han kunde gribe hende i Utroskab – blot for at faa Ro, Vished.

Var han da ikke sikker?

- - Dér stod han endnu, den unge Mand, plantet udenfor Vinduet med Paraply over sig. Han blev underlig til Mode – hvad vilde dette Menneske? Han gik lige hen til ham og fikserede ham skarpt. Den unge Mand smilede, og blev staaende. Men da han igen vendte om, fulgte den fremmede efter, i en halv Snes Skridts Afstand, nynnende paa en gemytlig Melodi. Henne ved et Gadehjørne standsede han, tændte sig langsomt en Cigar, lo højt og forsvandt ned ad Gaden.

Det var ham en Lettelse, at han var borte. 189 Klokken slog ét. Var der Mening i at blive ved at gaa? Om nu virkelig Lyset blev slukket?

Det slog ham, at han i Grunden burde være glad, saa længe det brændte.

Saalænge Lyset er tændt, sidder de i Dagligstuen; saalænge Lyset er tændt, er Slaget ikke tabt.

Han vilde blive og passe paa. Kom Arkitekten ud, før Lyset slukkedes, saa betød det ... saa betød det ... ja, han vidste i Grunden ikke hvad, men ialfald noget mindre slemt, syntes han.

Og han blev ved at gaa, og Lyset slukkedes ikke. Gang efter Gang mødte hans Øje det stille, uforanderlige Lys fra Vinduet.

En Gang imellem syntes han, han saá hendes Skygge bag Gardinet, men naar han saá nærmere til, var der intet at opdage. Intet Liv, ingen Bevægelse bag det blaa Slør. Han rettede sig op og lyttede anspændt, om han ikke i Nattens Stilhed skulde kunne høre Stemmer; men alt var tavst.

Og Regnen blev ved at falde i den mørke taagede Nat. Udenom de enkelte tændte Lygter flimrede Taagen matgul med Gasflammen som et rødt Centrum.

Han var saa gennemvaad nu, at han ikke følte Regnen. Cigaren, som han gik med i Haanden, og som han prøvede paa at tænde, var saa vaad, at den kunde vrides, og Handskerne var opløste; de klæbede sig sammen til en uformelig Klump, da han fik dem af.

Han blev ved at gaa, skønt hans Lemmer var som gennembankede, saa trætte og ømme. Hjærnen ræsonnerede ikke mere; han gik, fordi han ikke kunde rive sig løs fra det oplyste Vindue. Kvarterslagene var hans eneste Adspredelse; Mellemtidene udfyldte han paa alle Slags barnlige Maader. Han 190 talte Skridtene, men løb surr i det, da han naaede højt op; han prøvede saa, hvor langt han kunde tælle mellem to Kvarter; men da Kvarteret var gaaet, opdagede han, at han var bleven ved at tælle til Hundrede, uden at holde Regnskab med, hvormange Gange han havde gjort det.

En Gang imellem blev han pludselig skræmt op. Han troede at høre en Raslen henne fra Gadedøren, og naar han vendte sig, syntes han en Skygge gled om det nærmeste Hjørne. Han satte da i Løb derved; men der var ikke en Sjæl at opdage.

De sidste Lygter slukkedes. Oppe mellem Husene hvidnede Luften af den gryende Dag. I den graa Dis listede Skikkelser frem, Koner med Sjal over Hovedet og Mænd med en kort Shagpipe i Munden og Byldt i Haanden.

Betjenten og Vægteren kom op fra deres Nattekvartér, skuttende og strækkende sig i den raakolde Dæmring.

Det oplyste Vindue lyste blegere og mattere, og pludselig da han vendte sig, saá han Lysstriben trække sig tilbage og forsvinde.

Vægteren og Betjenten stod udenfor Huset. Der kom just nogle Arbejdere forbi i det samme. Pludselig troede han at se en herreklædt Skikkelse dukke frem imellem dem og forsvinde.

Han gik hurtigt til; han skammede sig for at løbe. Da han naaede til Huset, hilste Betjenten "Godmorgen". Han kiggede om Hjørnet – intet at opdage. Saa tilbage igen – jo Lyset var slukket.

Var det Arkitekten, der gik? Var det overhovedet nogen, eller var det kun et Foster af hans Fantasi?

Til ingen Nytte altsaa. Hans lange Nat var forgæves. Ingen Vished, ingen Klarhed.

Skulde han vente? Nej – den gamle Husjomfru 191 stod op før Hanegal. Om Arkitekten havde været der, var han der i hvert Fald sikkert ikke mere.

Han slæbte sig hjem; han følte, hvordan Klamheden laa om ham og gjorde Brystet rustent. Han var tør i Halsen, Øjnene sved, og Ansigtet var stift og dødt.

Arbejderne, han mødte, saá forundret paa den forpjuskede fine Herre. Men han gik, ligegyldig for alt omkring ham, stirrende ned i Brostenene, tænkende stadig det samme: Betjenten lo af mig.

192

193

FRU WALTHERS RIDDERE

De sad fordybede i en høflig Konversation. De var mødtes tilfældig paa Eftermiddagsvisit – som saa ofte – hos den unge Enkefru Walther i Vimmelskaftet: hun var gaaet en Tur, men ventedes straks hjem. Apotekeren sad i en stivrygget Stol, højtidelig og gul. Kaptejnen laa med Benene overkors i en Lænestol og legede med en Skildpaddes Skægkam. Volontøren sad i Sofaen og holdt hvert Øjeblik Haanden for Munden.

Midt imellem dem stod et Bord med en tændt Lampe.

De havde allesammen Overtøj ved Siden af sig og tog engang imellem deres Hat.

"Nu tror jeg, jeg vil gaa," sagde pludselig Volontøren uden at gøre Mine til at rejse sig.

"Hvad Vej skal De?" spurgte Kaptejnen.

"Til Østerbro."

"Saa tror jeg, jeg følger med. – Apotekeren skal maaske ogsaa den Vej?"

"Nej. Jeg venter lidt endnu."

»Ja, jeg kan forresten ogsaa ligesaa gærne vente."

"Ja, saa vil jeg ogsaa vente. – Vi har det jo i Grunden nok saa hyggeligt."

Og de blev siddende, fortsættende deres høflige 194 og beherskede Konversation, skiftevis afleverende den nødvendige Replik.

Lidt efter ringede det i Entréen.

De tre Herrer rettede sig og saá glade ud.

Der kom en net ældre Tjenestepige ind, alvorlig og sindig. De tre Herrer saá spørgende paa hende.

"Det var *Berlingeren* ..." sagde hun venligt og bød Apotekeren Bladet. Saa spurgte hun: "Fryser D'hr.?"

"Nej."

"Ja, for ellers kunde jeg godt lægge lidt mere i."

De tre Herrer var sunkne tilbage, og da Pigen var gaaet, begyndte de atter at underholde hinanden.

Efter en halv Times Forløb spurgte Kaptejnen, idet han tog sit Ur frem og puttede det i Lommen igen uden at se paa det: "De kunde vel ikke sige mig hvad Klokken præcist er?"

"Et Kvarter til ni."

"Hvad mener D'hr.? Tror De, det kan nytte at vente?"

"Nej, man skulde vel snart se at komme hjemefter."

"Ja, saagu'."

De rejste sig langsomt, en efter en. Da den sidste, Kaptejnen, lige var kommen op og tog til sin Frakke, ringede det igen.

De tre Herrer lyttede, mens de lod, som om de trak Overfrakken paa. De var ikke færdige endnu, da Døren aabnedes og en ung fyldig Dame i Pels og med blaåt Halvslør viste sig i Døren.

De tre Herrer lagde Frakkerne fra sig og bukkede smilende.

"Godaften, Godaften! Hvor smukt af Dem at vente. Har De ventet længe?"

195

Og den unge Dame rakte dem alle Haanden, sidst Kaptejnen. Han kunde derfor beholde den lidt længere og sagde næsten lystigt:

"Aldeles ikke, Frue! Vi har siddet og passiareet meget behageligt."

Hun saá fornøjet rundt paa Herrerne og sagde:

"Ja tre saa elskværdige og livlige Mennesker maa kunne have det morsomt sammen."

"De smigrer," sagde Apotekeren og gik rundt om hende. "Hvor De er smuk iaften."

"Maa jeg skille Dem af med Pelsen," sagde Volontøren og lagde ivrigt Hænderne frem om Halsen paa hende.

"Nu skal jeg!" sagde Kaptejnen og tog i en frygtelig Fart forskellige Smaapakker ud af Hænderne paa hende.

"Naa, Apoteker! De bestiller slet ingen Ting."

"Jeg véd ikke, Frue, ... men man kan jo ikke komme til. "

"De kan give mig en Stol," sagde Fruen; hun stod nu, afført Overtøjet, i en stram sort Fløjlskjole og rystede Armbaandene ned.

Apotekeren puffede Kaptejnens Stol hen bag hende. "Tak," sagde hun, idet hun lod sig dale, og saá baglæns op paa Kavaleren.

"Herrerne havde travlt, tror jeg, De skulde til at gaa?"

"Nej, det var blot Kaptejnen -!"

- Kaptejnen bukkede for Fruen:

"Skal jeg gaa eller skal jeg blive? Jeg er vant til at lystre Ordre."

Hun saá indtrængende paa ham og sagde i en rolig Verdensdame-Tone:

"De skal gøre, som De har mest Lyst til. Men De skal helst have Lyst til at blive."

196

Kaptejnen lo højt. "Ja, saa bliver jeg." Og han satte sig i en Stol lige overfor Fruen.

"Har De husket Lotterisedlen, Hr. Brun?" spurgte hun Volontøren, der sad og bladede i et Album.

"Jo Frue, værs'go."

"Jeg skal sige Dem" - sagde hun til de to andre Herrer - "Hr. Brun og jeg spiller sammen."

"Og hvis De nu vinder, hvad vil De saa bruge Pengene til?" spurgte Apotekeren.

"Det er min og Hr. Bruns Hemmelighed - ikke sandt, Hr. Brun?"

Hr. Brun smilede forstaaende og lykkeligt.

"Apoteker, tag en Stol og sæt Dem her ved Siden af mig; der er noget, jeg maa vise Dem."

Apotekeren skyndte sig hen til hende og saá meget spændt ud.

"Se her, Apoteker" - Fruen bøjede sig helt hen til ham, og idet hun tog Brystnaalen ud af sin Kjole, slog hun Kniplingskraven til Side og viste ham et Stykke af sin hvide Hals. "Ser De den lille røde Plet? Hvad kan det være?"

"Det er ingen Plet, Frue, det er en Prik."

"Tror De ikke, det er røde Hunde?"

"Tillader De?" - sagde Apotekeren og klemte med to Fingre paa det syge Sted.

"Av, Av!"

"Gør det ondt? Naa, jeg skal bringe Dem noget at pensle det med."

Apotekeren blev ved at holde sine to Fingre paa Fruens Hals.

"Ja, saa er der ikke mere" - sagde hun og lukkede Kraven sammen, saa Apotekeren maatte tage Fingrene til sig.

De to andre Herrer havde imens vekslet et Par venlige Repliker.

197

Pludselig var der noget, der kradsede og sprang opad Døren.

"Dér har vi bestemt Fruens elskværdige Børn" - sagde Kaptejnen.

"Pirre og Mirre! Men Du gode Gud, Kaptejn, saa luk dog op for de stakkels Børn. De er naturligvis gruelig ulykkelige over at have maattet undvære deres Mo'r hele Dagen."

Kaptejnen aabnede forsigtig Døren; i det samme sprang to vældige Hankatte ind over Ryggen paa hinanden og foer i ét Sæt op i Skødet paa Fruen.

"Pirre Mirre, Pirre Mirre, mine egne velsignede Unger - hvordan har I det saa? Har I længtes efter Jeres Mo'r? Var det stygt af hende at gaa fra Jer?"

Og Fruen lagde sit lyse Hoved ned mellem de to sorte Kattehoveder og nussede Dyrene, som knurrede og murrede af Fornøjelse over det bløde Leje ved Fruens Fløjelsbarm.

Og nu begyndte en lystig Leg, hvori de tre Herrer med Liv og Behændighed deltog.

Fruen havde dresseret de to Husdyr til hver fra sin Side at springe op paa et Menneske, saadan at de kom til at staa samtidig, en paa hver Skulder.

Apotekeren blev opfordret til at stille sig op som Øvelsesapparat.

"De er jo ikke bange for Katte?" spurgte Fruen.

"Næ-æh."

"De véd, De skal bare staa ganske rolig og se fornøjet ud, saa kradser Pirre og Mirre ikke."

"Nogle ualmindelig velopdragne Dyr" - sagde Kaptejnen.

Apotekeren skød Skuldrene i Vejret for at dække Kinderne og smilede over hele Ansigtet.

"Allez-donc!"

198

Og i vildt Raseri foer Kattene løs paa Apotekeren, hvis Smil holdt sig bravt.

"Kan De se" – sagde Fruen, da Kattene hvæsende stod paa Skuldrene af ham – "det gik jo let. Kæl lidt for Dyrene; de er saa forpustede, de Stakler."

Derpaa holdtes der Prøve paa en ny Kunst. De tre Herrer blev stillet op paa Rad, i et Par Alens Afstand fra hinanden. Saa beordredes Pirre og Mirre op igen paa Apotekeren, og det gjaldt nu om at faa dem til at voltigere fra den ene Herres Skulder til den andens.

Fruen kommanderede; hun lo og hun skændte; kneb Kattene i Halen, naar de ikke vilde springe, og gjorde dem tilsidst rent afsindige. De jog om i Luften, hoppede fra Møbel til Møbel og satte Klør i alt, hvad der kom paa deres Vej.

Kaptejnen larmede omkap med Fruen, Apotekeren var bleg og Volontøren stille.

Tilsidst sank hun træt og forpustet om i en Lænestol, mens Kattene sad paa Spring foran hende.

"I var rigtignok nogle søde flinke Misser" – sagde hun og kløede Kattene i Hovedet. "Nu skal I ogsaa til Belønning faa Lov at sidde oppe hos Mo'r." Og hun gjorde Plads ved Siden af sig.

Pirre og Mirre sprang op og lagde Snuderne ind under Armene paa hende, mens hun kyskede dem i Ørene.

De tre Herrer stod tavse og saá til. Pludselig væltede hun Kattene ned, og idet hun puffede dem ind under Bordet, sagde hun: "Se saa! Nu er det nok! Læg Jer!"

"Var det saa ikke forfærdelig morsomt?" spurgte hun Herrerne.
199

Apotekeren viklede et Lommetørklæde om sin venstre Haand.

"De er vel ikke bleven revet, Apoteker?"

"Aa, Tak – det er ikke noget at tale om."

"Jo vist. De bløder jo. Kom lad mig." Og hun knyttede meget omhyggeligt en sirlig Knude paa Forbindingen.

Kaptejnen sad og nynnede, Volontøren havde gemt sig i et Hjørne. Under Bordet laa Pirre og Mirre og hvæsende.

"Men Hr. Brun – De er saa stille. Er De ikke i godt Humør?"

"Jo Frue. Jeg er meget fornøjet."

"Mellemfornøjet!" lo Kaptejnen. "Faar vi saa den Kop Te, kære Frue?"

"Aa ja! Apoteker – vil De bede Karoline bringe Teen ind?"

Apotekeren gik højtideligt, med sin saarede Haand stukket ind foran paa Brystet.

-- Den gamle Pige satte Tebakken og en Glastallerken med Cakes paa Bordet.

Fruen serverede for Herrerne. Hun spurgte Kaptejnen, hvor meget Sukker han ønskede, og med sine Rosenfingre tog hun de hvide Stykker og lod dem falde i Teen. Hun huskede Apotekerens lille Passion, og hun hentede selv Kognakskaraffen til ham og blandede Tevandstoddyen.

Begge Herrerne lyste af velbehagelig Glæde; men Volontøren sad gnaven i sit Hjørne og studerede Albumet.

Fruen kom hen til ham med Tebakken.

"Skal jeg lave til for Dem?"

"Tak, jeg skal ikke have Te."

"De vil maaske hellere have Kaffe?"

"Nej – tusind Tak. Jeg skal hverken have Te eller Kaffe."
200

"De er ikke elskværdig iaften, Hr. Brun."

"Fordi jeg ikke vil have Te?"

"Ja netop. Men De skal nu drikke den Kop Te."

Og Fruen stillede Bakken fra sig, lavede en Kop til og drak deraf, mens hun smilede ømt til Brun.

"Resten er til Dem" – sagde hun og rakte ham Koppen. "Den er ikke min Ven, som afslaar en Drik, jeg har kredenset."

Volontørens Ansigt klarede lidt op.

"De véd, at De ikke har bedre Ven end mig." Og han drak den hede Te i ét Drag, mens han saá hende ind i Øjnene.

De to andre Herrer var under dette sunkne sammen. Da Fruen vendte tilbage til dem, sad Kaptejnen og bed i sine Moustacher, mens Apotekeren virrede nervøst med Hovedet.

Der blev en Standsning i Samtalen. Apotekeren blev sat til at fodre Pirre og Mirre, og Kaptejnen kradsede med en Blyant Figurer paa Berlingske Tidende.

Da Kattene var mætte, satte de sig op hos Fruen og ræbede. Fruen selv gabede et Par Gange.

Konversationen gik mat.

I en Pause slog et Kukkerur elleve. Alle lyttede opmærksomt til og talte Slagene.

Saa rejste Fruen sig og sagde:

"Nu maa De ikke blive vred over, at jeg beder Dem gaa. Jeg er meget træt; jeg har været en hel Del i Luften idag."

Herrerne rejste sig og tog Frakkerne paa.

Først sagde Volontøren Farvel.

"Jeg ser Dem vel snart igen, Hr. Brun?"

"Tak."

Saa bukkede Apotekeren.

"Husker De det, De lovede mig til Halsen?"

"Jeg skal bringe det imorgen."

201

Kaptejnen kyssede Fruens Haand.

Hun lo og sagde:

"Ja, Dem behøver jeg ikke at bede om at komme igen."

"Hvad mener De?"

"Jeg mener, at Kaptejnen er saa galant og elskværdig en Kavalier."

Hun tog en Lampe og fulgte ud i Entréen.

"Gadedøren er vist aaben endnu. Farvel! Farvel!"

Og hun blev staaende med Lampen i den halvtaabne Dør, mens de tre Herrer tungt og tavst gik ned ad Trappen. Først da de stod foran den aabne Gadedør, hørte de Døren deroppe smække i.

Paa Amagertorv blev de staaende i en Klump. De spurgte, som sædvanlig, hinanden, hvad Vej de skulde. De vilde gerne følges, men det viste sig, hvad de hver Gang blev lige kede over, at deres Veje var absolut forskellige.

Volontøren skulde ad Købmagergade.

Apotekeren til Bredgade.

Kaptejnen til Kristianshavn.

De skiltes besværligt med høfligt "Tak for iaften." Med Hatten ned over Øjnene og Kraven op om Hovedet vandrede de langsomt hver i sin Retning i den mørke blæsende Vinteraften.

Men mindst et Par Gange vendte de sig om og raabte "Godnat!"

Kaptejnen standsede hende ved Højbro. Saa pludselig gjorde han omkring og næsten løb tilbage. Da han kom til Amagerstorv, saá han to Herrer i Samtale udenfor Ranchs Vindue.

Den ene sagde: "Ja, det er saa kedeligt, naar ens Ur ikke gaar nøjagtigt. Saa Godnat igen, Apoteker."

Og den anden sagde: "Ja, det er rart med det Ur her. Godnat Hr. Brun."

202

- - - Kaptejnen blev staaende et Kvarter i Skyggen af et Hus. Saa gik han atter langsomt hen mod Højbro.

Apotekeren trippede afsted ned ad Østergade og fandt sig dér en billig Trøst.

Men Volontør Brun tilbragte en kold og pinefuld Nattevagt i Vimmelskafet - -

- - mens Enkefru Walther sov sødeligt mellem Pirre og Mirre.

203

FRU BEATE EN NOVELLISTISK FORSTUDIE TIL JUDITHS ÆGTESKAB FRAGMENT (1896).

I

Fru Beate laa i Sengen og spiste Frokost. Hun havde, som saa ofte, ikke haft det videre godt om Morgenens, da hun vaagnede ved, at hendes Mand stod op. Hun var derfor bleven liggende, havde næppe nok haft Kræfter til at arbejde sig gennem Bladene, havde forsøgt at sove Trætheden bort, men var bleven plaget af Foraarsolen, hvis Varme brændte gennem de nedtrukne Gardiner; havde nu Hovedpine og en ilde Smag i Munden, der ødelagde hende Nydelsen af Frokosten.

Fru Beate var 25 Aar og smuk. Havde været smukkere. Men i Sengen tog hun sig altid ud. I Sengen blomstrede hun, som de fleste Kvinder: hendes Kinder fik Rødmen, barnlig Skærhed og Friskhed, selv naar hun, som i Dag, var syg. Hun havde, inden Frokost, gjort et omhyggeligt Toilette, bistaet af sin Stuepige: havde poleret sine spidse Negle lyserøde og var bleven iført fin Natkjole med mange Kniplinger.

- - - "De kan godt tage det altsammen ud" - hun satte Kaffekoppen halvtømt fra sig og sank med et mat og forpint Udtryk tilbage i Puderne.

Stuepigen stod lidt og saá paa hende, saa sagde hun: 204 "Har Fruen det daarligt?"

"Jeg har det ikke saa godt."

"Skulde jeg ikke gaa hen til Dr. Bruhn og faa Recept paa nogle Draaber?"

"Nej, jeg vil ingen Draaber have. Det gaar nok over, bare jeg ligger lidt ... Hvordan er Vejret i Dag, Augusta?"

"Det er det yndigste Solskin, saa varmt og stille. Mon Fruen ikke kunde have godt af at gaa en Tur?"

"Nej, jeg er for træt. Jeg har heller ingen at gaa med, og det er saa kedeligt alene."

"Men Fruens Mo'r? Jeg kunde jo hente hende?"

"Nej, nej. Gaa De nu kun, Augusta, jeg vil forsøge at sove ... Og det er sandt, jeg er ikke hjemme for nogen - heller ikke for min Mo'r."

Fru Beate lukkede sine Øjne, og Pigen gled stille ud ad Døren.

- - Et Par Sekunder efter slog Fru Beate lysvaagen Øjnene op, rejste sig paa Hug og lyttede anspændt. Kastede Tæppet til Side, drejede sig om paa Sengekanten med Benene hængende ned, sad kuldkær og skuttede sig, gik listende i sin lange Natkjole over Gulvet hen til Døren, som hun sagte lukkede af, gik saa hen til sit Toiletmøbel, trak den øverste Skuffe ud, tog en Æske frem og af Æsken, hvor der øverst laa gamle Silkebaand og Handsker, en lille Flaske; var saa, med et Hop, atter i Sengen. Et listigt, velbehageligt Smil gled over hendes Ansigt, mens hun holdt den lille Flaske med et vandklart Indhold op for sine Øjne og derpaa gemte den ved sit Bryst. Saa tog hun dovent en Flakon Parfume fra Natbordet, indgned sine Tindinger, sine Næsebor og sin Hals, stænkede ogsaa Hovedpuden, satte Parfumen tilbage, tog den lille Flaske frem fra Barmen, blandede nogle Draaber i et Glas Vand, 205 drak, gemte atter Flasken og laa nu med halvtlukkede Øjne, begærligt indsugende Parfumens stærkt og sødt berusende Duft, mens et slapt Velvære bredte sig over hendes Træk.

II

Kl. 5 lukkede Overretssagfører Walther sit Kontor og skyndte sig, med sin sorte Portefeuille under Armen, hjemefter.

Da han imorges gik hjemmefra, havde han været tung om Hjærtet. Nu havde dog igaar Beate atter højtideligt, efter en pinefuld Scene, der var endt med søde Forsonings-Kys, lovet ham, at herefter *skulde* hun - saa sandt hun var hans lydige og forelskede Kone, - begynde at føre et nyttigt og sundt Liv, et Liv i Sol og Arbejde, ikke det indestængte, selvbeskuende og selvbeklagende, utilfredse og ørkesløse Liv, som saa længe havde suget alt ungt Mod ud af hende og gjort hende til en modstandsløs Slave af hendes Nerver. Det var igaar. Den nye Æra skulde indvies straks næste Morgen med tidlig Opstandelse og Spaseretur sammen med ham til Kontoret. Der havde i den sidste Tid været angstfuld Tyngde over ham naar han vaagnede. Imorges skinnede Glæden lyst i ham, han syntes, der var Foraar i Vente. Dog kun de faa Sekunder, til hun, Beate, havde aabnet et Par trætte Øjne og med mat Stemme bedt ham ikke være vred, at hun svigtede sit Løfte om at følge ham: hun havde næsten ikke sovet, kun et Par Morgentimer havde hun blundet uroligt, hendes Hoved smærtede elendigere end nogen Sinde, han maatte bære over med hende, hun var saa syg. Vred? Nej, han var saavist ikke vred. Men det korte Solglimt var 206 borte. Han så sig atter inde i den graa beklæmmede Taage, hvori nu saa længe hans fremhigende Virksomhedsiver havde været hildet. Dog det var ikke hans Natur at fange Griller. Dagen blev ham heldig. En ældre anset Kollega, hans Modpart i en indviklet Arveproces, havde standset ham paa Gaden og i smigrende Ord udtalt sin Anerkendelse af hans sidste Indlæg, og en stor ny Forretning var i Dagens Løb dukket op i Horisonten. En Forretning, der ganske vist krævede megen Anspændelse og Tid, men hvorpaa der ogsaa var baade Penge og Ære at vinde. I Virkeligheden var han jo en misundelsesværdig Mand: endnu ikke fyldt tredive Aar og allerede i Gang med at skabe sig en solid og fin Stilling. Den sidste Time paa Kontoret, efter at hans Fuldmægtig var gaaet og Døren lukket i Laas, havde han siddet og bladet i den store nye Sags Dokumenter, men hans Tanker havde været hos Beate. Stakkels lille Beate, han havde ikke været god imod hende i Morges. Han havde intet haardt Ord sagt hende. Tværtimod. Det vilde være umuligt at paapege i hans Tale eller Adfærd nogen Slags Forløbelse. I den blideste Tone havde han svaret: "Hvorfor skulde jeg være vred? Du kan jo ikke gøre for, at Du er syg!" Han følte endnu, hvordan han havde maattet holde Styr paa sine Nerver for at tale rigtig udsøgt blidt, mens Skuffelsens urimelige Fornærmethed huserede i ham. Og da hun med et bedende Blik havde rakt Haanden frem imod ham for at indkassere Bevidnelsen af hans kærlige Hjærtelag, havde han hastigt bøjet sig ned over hende og strejfende berørt hendes Pande med kolde Læber. Og dermed var han gaaet. For hende et Billede paa ligegyldig Uanfægtethed, han selv med Hjærtet smærtelig splittet mellem herskesyg Vrede og forelsket Medlidenhed - som hver Gang, 207 naar der kom ham noget paa tvært fra hendes uregelmæssige, skrantende Natur, noget, der standsede ham paa den snorrette Vej, ad hvilken hans afklaret normale Hjærne altid drev ham frem, og som han syntes maatte ligge lige saa beredt for andre. Forudsat at hun ikke løj eller hyklede - og hvorfor skulde hun gøre det? - forudsat altsaa, at hun virkelig havde været syg, maatte jo selv en mindre logisk Hjærne end hans indrømme, at der

ingen Grund var for ham til Vrede. Naturligvis kunde det være en kedelig Skuffelse for ham, at deres lyse Planer fra den foregaaende Aften straks mødte en Hindring. Men hvad havde han sin Logik og overlegne Mandsforstand til andet end netop til at kunne bære en saadan Skuffelse med sagtmødig Forstaaelse? Hun, den syge og forpinte, havde det dog værst. Og saa havde han, stejle, forhærdede Egoist, nænnet at gaa fra hende uden at give hende det gode Ord, hun tørstede efter. Det Ord, som ogsaa vilde været Balsam for hans eget Hjærte og som vilde gjort Gensynet mellem dem i Eftermiddag til en Kærlighedsfest.

Nej, han var en taabelig Mand, en stivsindet Lykkedræber, dobbelt lastværdig, fordi han selv forstod sin Taabelighed. Men nu skulde det ogsaa have en Ende. Fra nu af vilde han sætte al sin Kærligheds Evne ind paa at frede om og opdyrke Lykken for sit og hendes Hjem. Der var jo ingen alvorlig Uoverensstemmelse dem imellem. Aldrig var det faldet ham ind at være hende utro; ej heller havde han den svageste Grund til at tvivle om hende. Fejlen var blot, at de endnu ikke var blevne trygge i deres Samliv, ikke havde kunnet indordne deres Kærlighed under Ægteskabets faste, rolige Former. Endnu gik de løs paa hinanden med den første Forelskelses utaalmodige Festkrav, endnu 208 havde de ikke lært, at de havde et helt Liv for sig og skulde indrette sig paa søgne Dage saa vel som paa hellige. I Virkeligheden var al Misstemning mellem dem kun Barnagtighed. Et uoverlagt Ord, en skødesløs Betoning gjorde snart ham, snart hende forstemt. Den ene følte sig forurettet ved det gale Ord, den gale Betoning; den anden krænkedes over den uretfærdige Opfattelse af Ordet og Betoningen. Og ud af den ganske lille og ligegyldige Sky voksede med svimlende Fart – drevet frem af to jævnyrdig nidkære Fantasier – et tordensvangert Uvejr med timelang lummer Højtidelighed og forbitret Udladning. Hvorfor? Fordi de stadig var mistænksomt sky Frihedsføl paa Marken og ikke havde lært den Kunst, sammen at trække Læsset som Livets tilkørte Heste. Fordi de begge endnu, uden at ville tilstaa det, følte Skam ved at bære det Forpligtelsens Seletøj, de dog af fri Vilje havde iklædt sig ved Ægteskabet. Fordi de, kort sagt, var to pjankede Børn, der i halsstarrig Uartighed gjorde sig selv og hinanden Fortræd.

Taagen var borte. Atter laa Vejen lys for ham, saa let at følge. Gud i Himlen, Beate, hvor vi har været dumme, pattebarnsagtigt dumme. Saa godt vi kunde have det med hinanden, saa godt vi skal, *skal* faa det. Det sunde Humørs, den tillidsfulde Forstaaelses friske Vindpust lader vi fra nu af bortvejre alle sure Mismods- og Misstemnings-Baciller. Et Nik, et Smil – Du og jeg i fast Forbund, uden Mistanke og uden Svig, og Verden ligger os aaben. I Triumf skrider vi, ovenover al Smaalighed, frem til hvilken som helst Lykke vi attraar.

Han rejste sig, med Sejrssmil over Ansigtet. Og det syntes ham, som han i samme Nu havde ordnet ikke blot sit Ægteskab, men ogsaa den Forretning, 209 hvis indviklede Aktstykker han hurtigt puttede ind i sin Portefeuille.

Og, rent glemmende, at der sagtens hjemme ventede ham en syg og nervøs Kone, hastede han gennem Gaderne som En, der gik for at naa den store og nære Lykke.



Fru Beate laa endnu til Sengs, da hendes Mand kom hjem. De sidste Par Timer havde hun søgt at tvinge sig til den Energi-Udfoldelse at staa op. Men Trætheden efter den kunstigt fremkaldte Formiddagssøvn og Angsten for de store Stuer, hvor ingen Virksomhed ventede hende, havde holdt hende tilbage i den varme, dovne Senge-Døs. Hele Tiden sagde hun dog til sig selv: "Jeg vil være oppe, til Poul kommer hjem." Hun hørte Klokken slaa 4 og 5, hun hørte Pigen begynde at dække Bord i Spisestuen ved Siden af – først da Poul's Trin lød udenfor Døren, sprang hun op. Et hurtigt Blik i Spejlet, hun forskrækkedes over sit blege slappe Ansigt, og uvilkaarligt fik hendes Stemme en kommanderende uelskværdig Klang, da hun paa hans Banken svarede: "Der kan ingen komme ind!"

Der veksledes et Par Replikker. Han: "Er Du syg?" Hun: "Nej, ikke mere!" Han: "Kommer Du ind til Middag?" Hun: "Ja." Han: "For Du véd vel, at Klokken er mange. Maden er færdig." Hun: "Du kan jo begynde, hvis Du ikke vil vente." Saa hørte hun hans Trin fjærne sig, mismodigt slæbende. Han gik ind i sin egen Stue, han satte sig ikke alene til Bords; han ventede – naturligvis. For at kunne præsentere hende et forurettet Ansigt, for med sin tavse Uangribelighed at anklage hende for denne nye Forbrydelse.

210

Alt gjorde han i sin selvgode Korrekthed hende til Forbrydelse: hendes Sygdom, hendes Nervøsitet, hendes Angst for at være alene, hendes Trang til at blive kælet for, hendes Mangel paa Evne til at finde Interesse i de aandsfortærende Beskæftigelser, andre Fruer udfyldte deres Tid med. Hun var ganske sikkert en meget mislykket Hustru, hun havde et Utal af Fejl. Hun kunde lidet af det, hun skulde kunne. Dog ét kunde hun: være hans med Sjæl og Legeme. Og var det ikke det vigtigste? Hvad var det andet mod det?

Men det syntes mere og mere, som om dette, efter hendes Mening Kærlighedens ét og alt, for ham blev det uvæsenlige, noget, der selvforstaaeligt fulgte med i Købet, men i og for sig ikke betød stort.

Hvorfor vilde han dog ikke forstaa hende? Hvorfor vilde han ikke tage hende som det forelskede Kvindfolk, hun var? Hvad nyttede det, han vilde opdrage hende til en korrekt Borgerfrue? Hun brød sig om intet i Verden uden at blive elsket af ham. Han satte hende paa Ration i Kærlighed som i Husholdningspenge. Saa og saa mange Kys om Dagen, saa og saa mange Hyrdetimer om Ugen. Hun trængte til altid at leve i en lun og blid Luft af forkælende Elskov. Hun fattede ikke, at der for to Mennesker, som elskede hinanden, kunde være vigtigere Anliggende end at have det godt sammen. Hun oprørtes over den Pligtfølelse, der holdt ham paa Kontoret en Time eller to længere end saa mange af hans Kolleger, og som atter om Aftenen tvang ham til Arbejdsbordet – mens hun forsmægtede i Kedsomhed og Længsel. Hans Pligt, hans Fremtid, hans Ærgærrighed! Kolde, fremmede Ord, der stillede sig mellem ham og hende og gennede hende ind i en fjærn Krog som en forstyrrende Plageaand. Hun var ikke saa dum og pjanket, at hun 211 forlangte, han skulde forsømme sit Arbejde for hende. Men det var dog ingen retfærdig Fordeling, naar han altid lod hende være den, der maatte vige Pladsen for Arbejdet. I gamle Dage, i de Maaneder, der gik forud for deres Ægteskab, og i dettes første Tid havde det været saa ganske anderledes. Den Gang havde Arbejdet og Kærligheden ikke fortrædiget hinanden. Tværtimod. Aldrig – det vidste hun af hans egen Tilstaaelse – var Arbejdet gaaet saa let for ham som da. Jo flere Timer, han ofrede hende, des frodigere groede hans Arbejdsevne. Som en Leg havde det altsammen været den Gang, saa lyst, saa muntert, saa hensynsløst dristigt. I alt havde hun været med. Og nu sad hun og frøs alene, mens han møjsommeligt sled sig frem, fjærnt fra hende. Og dog, hvor meget bedre havde han det ikke end hun! De tusinde Ting optog ham. Men hun havde intet i den vide Verden uden ham – ham, som svigtede hende. Som lod hende sidde alene den lange, forfærdelige Formiddag, og som, efter træt at have "konverseret" hende om ligegyldige Ting ved Middagen og Kaffen, skyndsomt atter jog hende ud i Ensomheden og Mørket. Saa ydmygende det var for hende, Gang paa Gang, at klamre sig til ham med Opbyden af alle Forelskelsens Indsmigrelser, at **forsøge Gang** paa Gang at erobre ham fra hans Arbejde – og altid at blive sat til Vægs med et over bærende Smil eller en affærdigende Utaalmodighed, som en paatrængende Skolepige. Hun følte det hver Gang netop saadan, som om hun var et Barn, der blev sat i Skammekrogen.

- - - I en nagende Følelse af sin Skæbnes Elendighed fuldendte Fru Beate sit Toilette og gik ind for at hente sin Mand til den forsinkede Middag.

212

IV

Saa forløb Middagen saaledes:

Først sagde de intet til hinanden uden de nødvendigste Ord, som selve Maaltidet medførte. Da pludselig brød hun Tavsheden: "Er der noget i Vejen med Dig? Er Du vred paa mig?" – "Hvorfor skulde jeg være vred? Synes Du maaske, jeg har Grund dertil?" – "Et pirreligt Sind finder altid Grunde. Jeg tænkte, Du maaske var fornærmet, fordi jeg har været syg idag." – "En smuk og venlig Tanke. Men Du tager fejl. Derimod var jeg unægtelig en Smule skuffet over den Modtagelse, jeg fik, vel ogsaa lidt skuffet over, at Du, da Du jo ikke var syg længere, ikke havde fundet Dig foranlediget til at staa op, inden jeg kom hjem, og i rette Tid til Middagen." – "Der sér Du, jeg havde Ret: Du var vred. Som altid. Og med Rette, ligeledes som altid. Selvfølgelig har jeg gjort noget forkert – det gør jeg jo altid -, og selvfølgelig falder det mig ikke ind at disputere med Dig – for jeg véd, at Du – som altid – vilde faa det vendt til Sejr for Dig."

Derpaa tav de atter en Stund. Men da Desserten var kommet paa Bordet og han – i Hast – havde drukket et Par Glas Madeira, bøjede han sig frem mod hende, klappede hende paa Kinden og sagde: "Skal vi saa igen være i godt Humør, Beate? Tror Du ikke, vi i det hele burde tage Hverdagslivets smaa Fortrædeligheder en Smule lettere? Tilgiv mig, hvis jeg har været urimelig, og prøv paa at indrømme det, hvis Du heller ikke har været et Mønster paa Fuldkommenhed. Altsaa, Beate, skal vi to gamle, dumme Ægtefolk drikke et Glas sammen?"

Beate gav sig ikke straks – hun vilde have 213 anset det for stridende mod sin Kvindeværdighed, om hun havde gjort det – hun var dog altfor lykkelig over, at han havde brudt Isen, til at hun længe kunde modstaa.

"Sagen er jo den," sagde han, med hendes Haand i sin, "at jeg kom hjem med saa stærk en Trang til at lade Glæden lyse over os. Jeg syntes, vi havde al Grund til at være glade."

Og han fortalte hende om det Held, Dagen havde bragt ham.

I Fru Beate, hvis Kinder havde faaet Rødme og hvis Øjne havde faaet Glans, kribledede det genvundne Letsind med nervøs Higen efter en festlig Besegling af den glade Forsoning. Hun trængte til Lys og Bevægelse og mange Menneskers Tale. Med et Gys tænkte hun paa den lange Formiddags mørke, tunge Dvale. Der var ikke Plads til hendes Livslyst i disse stille, alvorlige Stuer. Hun maatte ud. Men hun vidste, hvor svært det var at faa ham hjemmefra om Aftenen, og hun gik listigt til Værks. I en tilsyneladende ligegyldig Tone henkastede hun: "Du skal vel arbejde i Aften?" - "Hvorfor spørger Du?" svarede han med lydhør Forstaaelse. - "Jo, for hvis Du ikke skulde arbejde, hvis Du vilde ofre mig denne ene Aften - aa, Poul, vil Du være forfærdelig sød - skal vi gaa ud at more os i Aften?"

Et Øjeblik Misstemning gled gennem ham - han skulde jo netop have været meget flittig i Aften -, men straks efter tænkte han: "jeg handler uret ved ikke at imødekomme hendes naturlige ungdommelige Ønske" - og han sagde:

"Skynd Dig og gør Dig fin. I Aften slaar vi os løs."

- - - Men hele Aftenen sad den daarlige Samvittighed i ham, han evnede ikke "at slaa sig 214 løs". Og Fru Beates Opblussen, der ingen Vedligeholdelse mødte hos ham, døde hurtigt hen i søvnlug Slaphed.

Det var et træt Par, der ved Midnat - i en anstrængt Omfavnelse - søgte at skjule Aftenens Mislykkethed for hinanden.

215

BORGMESTERENS VINTERFRAKKE

I den for et Par Aar siden afdøde Borgmester Holst's Gemmer fandtes en forsegleet Konvolut, hvorpaa stod: "Indlagte Skrivelse bedes efter min Død offentliggjort i Berlingske Tidende eller den Avis, der til den Tid er det officielle Blad i Kongeriget Danmark."

Skrivelsen, der, saavidt vides, endnu ikke har været trykt i Berlingske Tidende, lød:

Jeg ønsker - til Oplysning for vore Domstole, Lovgivere og Moralister - at aflægge Tilstaaelse om et Tyveri, jeg begik i min Alders 40de Aar, Aaret efter at Hs. Majestæt havde beskikket mig til Borgmester i den kære jyske Købstad, hvor jeg nylig under megen Deltagelse fejrede mit 25 Aars Embedsjubilæum.

Der havde været Herremiddag hos Amtmanden, forlængst hedengangne Kammerherre Lilje. Efter Bordet spillede Kammerherren, Baron Ørnholm, Distriktslæge Colbein og jeg en Whist.

Stemningen var meget animeret. Der var drukket godt ved Bordet og der blev drukket mere efter. Vi kortspillende Herrer lod ikke Cognaken, en fin gammel Charente, dovne i Flasken.

Særlig Ørnholm blev efterhaanden stærkt omtaaget. Han sad og vrøvlede paa en alt andet end 216 kavalermæssig Maade om, hvilken fremragende Evne han besad som Hestepanger. Netop denne Dag havde han prakket en dum Landsbypræst et Par gamle Krikker paa til en Pris, der var mindst 100 Rigsdaler højere end Værdien. Han trak den velspækkede Tegnebog frem og viste os triumferende den Bunke Sedler, for hvilke han havde blokket den arme Præstemand.

Nu sad Baronen og savlede paa en tyk Havannacigar og spillede som et Asen.

Jeg var forholdsvis ædru. Bevares, jeg havde drukket bravt og lod mig stadig Varerne smage. Men min Hjærne var fuldkommen klar, jeg vidste præcist, hvad jeg sagde og gjorde.

Det var min Tur at sidde over - vi spillede nemlig med Blind - og jeg rykkede min Stol lidt tilbage fra Bordet. I det samme faldt tilfældigvis mit Blik paa Gulvet, og jeg saå under Bordet en Halvtredsrigsdalerseddle. Jeg var ikke i Tvivl om, at den var tabt af Baronen før, da han havde sin Tegnebog oppe.

Nu foregik der følgende i mig: Jeg var lige paa Nippet til at bøje mig ned for at tage Pengesedlen og give den til dens Ejermand. Men pludselig grebes jeg af en uimodstaaelig Lyst til at tilvende mig den. Jeg havde kun min Gage at leve af. Den var stor nok til, at jeg kunde føre et nogenlunde sorgfrit Ungkarleliv. Den var dog ikke større, end at jeg maatte regne alt omhyggeligt ud for at kunne tilfredsstille de Krav, der stilledes til en Embedsmand med nogle Repræsentationspligter. Jeg havde desuden lidt Gæld fra mine Studenter- og Kandidataar. Kort sagt, 50 Rdl. betød *noget* for mig. Det fo'r mig gennem Hovedet, at jeg ved Hjælp af dem kunde anskaffe mig en højst fornøden ny Vinteroverfrakke.

217

Dog det var ikke alene det. Jeg fornåm ogsaa en Rislen af Velbehag ved selve Tanken om at gøre mig til Tyv.

Og i en Hast havde jeg min Plan i Orden, hvilken jeg straks bragte til Udførelse med en Koldblodighed, der vakte min levende Interesse og fyldte mig med hemmelig Stolthed over min sikre Snildhed.

Idet jeg lod, som jeg med Opmærksomhed fulgte Spillet, tog jeg en frisk Cigar, skar Spidsen af, men tabte, som af Vanvare, min Kniv. Den faldt mærkelig heldigt – lige ved Siden af Pengesedlen. De andre Herrer var for optagne af Spillet og for medtagne af den nyde Spiritus til at tænke paa at vise Galanteri.

Med en Ed – for at fingere Gnavenhed over Uheldet – bøjede jeg mig ned, lod, som jeg havde Vanskelighed ved at faa fat i den tabte Genstand og benyttede Tiden til i Ro og Mag at putte Sedlen ind i Skaffet paa min ene Støvle. Jeg passede nøje, at den blev stukket forsvarligt langt ned og at mine Benklæder bragtes i god Orden efter Operationen.

Derpaa – det hele varede kun nogle Sekunder – rejste jeg mig med et anstrængt Suk, lænede mig udmattet tilbage i Stolen, tændte min Cigar og dampede velbehageligt løs – hvorefter jeg atter begyndte en interesseret Kritik over Spillet og navnlig sagde den berusede Baron flere velturerede Ondskabsfuldheder.

Det spændende Øjeblik kom, da Opgøret af Spillet skulde finde Sted. Baroneren havde tabt en 10- 12 Rdl. og tog sin Tegnebog op for at betale. Han væltede sine Sedler ud paa Bordet og begyndte at rode rundt i dem. "Satan til Millionær", sagde jeg leende, "vi burde have plukket ham lidt mere". Og i det samme tog jeg mit Glas og drak med 218 Distriktslægen, idet jeg bad ham formelde hans Frue min Kompliment. Mens jeg endnu havde Glasset for Munden, hørte jeg Baroneren sige: "Det var som Pokker. Jeg mangler 50 Rdl." Jeg tømte roligt mit Glas, saa sagde jeg: "Naa Baron, De har nok gjort Dem selv Uret. Det var formodenlig kun 50 Rdl., De snød Præsten for. Eller maaske Amtmandens Cognak paa Dem gør den modsatte Virkning af, hvad den gør paa os andre. Vi ser nemlig dobbelt nu – f. Eks. synes jeg, at De er dobbelt saa drukken, som De vist i Virkeligheden er -, mens De lader til kun at se halvt."

Min ikke særdeles udsøgte Vittighed gjorde Lykke, ogsaa hos Baroneren. Men lidt efter, da han atter havde fingret sin Seddelbunke igennem, sagde han: "Nej gu' min Sæl og Salighed, om der ikke mangler 50 Rdl. Hør nu, Kammerherre, vil De gøre mig den Tjeneste at tælle efter. Jeg havde, da jeg gik fra Hotellet, 8 Halvtredsrigsdaler-Sedler og 150 Rdl. i Femmere. Jeg kan kun faa det til 7 Halvtredsrigsdaler-Sedler."

Under Spilleselskabets højrøstede Munterhed tog Amtmanden Pengebunken og talte efter.

Min Ven, Distriktslægen, vil, om han overlever mig, kunne bevidne den uhyggelige Stemning, der opstod, da Amtmanden erklærede: "Nej, her er kun 7 Halvtredsrigsdaler-Sedler," og Baroneren paa hans højtidelige Forespørgsel: "Er De nu vis paa, at der skulde være flere?" svarede: "Saa fuld jeg end er, ved Gud i den højeste Himmel, jeg havde 8 store Sedler, da jeg gik fra Hotellet. Jeg talte dem, lige før jeg gik."

Der blev en pinlig Pávse. Saa sagde Amtmanden: "Det gør mig meget ondt, Baron, men *har* Pengene været, saa maa de jo ogsaa kunne findes."

Jeg husker, at jeg et Øjeblik havde en vis 219 Medlidenhed – ikke med Baroneren, men med den fine elskværdige Amtmand, hvem det aabenbart var meget ubehageligt, at noget saadant skulde passere i hans korrekte Hus – og at jeg havde paa Læben at erklære det hele for en Spøg fra min Side og trække den forsvundne Pengeseddel frem. Men jeg tav. Dels fordi jeg gjerne vilde beholde Pengene, dels fordi jeg atter følte Forbrydelsens betagende Rislen i mig. Dobbelt betagende, fordi jeg sad som Misdæderen og Retfærdighedens Haandhæver i *én* Person.

Der begyndte nu en febrilsk Søgen efter den forsvundne Seddel og en Række Forespørgsler og Formodninger. "Er De nu vis paa, Baron, at Sedlen ikke ligger løst i Deres Lomme?" "Var De ikke paa Vejen inde i nogen Butik?" "Kunde det ikke tænkes, at De havde talt forkert paa Hotellet? – Maaske ligger Pengene i den Frakke, De skiftede."

Baroneren, der efterhaanden var bleven ganske ædru, gentog – og i en ikke ganske venlig Tone – at der ingen Misforstaaelse var mulig.

Saa sagde jeg omsider, med en Smule krænket Ironi i Stemmen, men forøvrigt ganske koldt og forretningsmæssigt: "Siden Baronen er saa sikker i sin Sag, har vi, hans Medspillende, jo egenlig ikke andet at gøre end at lade os underkaste en Visitation. Og jeg, som Stedets øverste Politiværdighed, udbeder mig i saa Henseende Hr. Baronens nærmere Ordre."

Mine Ord gjorde den tilsigtede Virkning. Baronen forstod, at han ikke i et saa fint Hus som Amtmandens kunde drive Sagen til nogen Yderlighed. Med Grandseigneur-Mine erklærede han, at det hele kun var en ligegyldig Bagatel, og at Sagen jo sikkert i Morgen vilde opklares. Enten vilde 220 Pengene blive fundne her eller paa Hotellet. Forøvrigt var han da ogsaa lige glad med de 50 Rdl.

Under en noget trykket Stemning tog vi Afsked. I Entréen hviskede Amtmanden til mig, at han gjerne næste Dag vilde tale med mig.

Jeg fulgtes med Distriktslægen. Vi var enige om at beklage Baronens Optræden. Havde han ikke været saa beruset; havde han med andre Ord vidst, hvad han gjorde, burde han paa en alvorlig Maade været tilrettevist. I Virkeligheden havde han jo tyvtet hele Amtmandens Selskab.

Jeg talte mig mere og mere ophidset. Til sidst forsøgte min brave Ven, Distriktslægen, at slaa det hele hen i Spøg.

"Naa, om saa var," sagde han – "om virkelig De eller jeg havde taget de 50 Rdl.! Vilde det egenlig ikke været en god og moralsk Handling at berøve den Barontamp noget af hans uredeligt erhvervede Mammon? Vilde vi ikke blot have handlet som Redskaber for en retsindig Nemesis? Vilde ikke den besvegne Præst paa Vorherres Vegne give os Absolution?"

"Lad os ikke blande Vorherre ind i dette," svarede jeg. "Jeg for mit Vedkommende anser Tyveri for den hæsligste og laveste Forbrydelse. Jeg forstaar, at Folk i Vrede kan slaa ihjæl. Der ligger ofte noble, ja ophøjede Følelser bag. Jeg kan tilnød ogsaa bære over med Tyverier formedelst Fattigdom og Sult, men et Tyveri, hvis Motiv kun er Lyst til Vinding, det er gement."

Medens jeg sagde dette, glædede jeg mig over den Ægthed i Tonen, hvormed jeg tolkede min Indignation. Samtidig tænkte jeg: bare ikke Sedlen skydes op under Gangen og falder ud af Støvlen.

Paa Torvet skiltes Doktoren og jeg. Ikke saa 221 snart var jeg bleven alene, før jeg bukkede mig ned for at undersøge, om Pengene laa vel bevarede, og dernæst anbringe dem i et sikrere Gemme.

Glad fløjtende gik jeg saa hjem, overvejende, at jeg ikke vilde give den stjaalne Seddel ud før den første, naar jeg fik min Gage. Hver Gagedag plejede jeg at veksle et Par store Sedler i den lokale Bank.

Hjemkommen lavede jeg festlig Belysning i min Dagligstue, hentede en halv Flaske ekstra fin Madeira ind og tændte mig en ægte Cigar. "Nu tænder sagtens Baron en af de Cigarer, jeg saá ham stikke i Lommen hos Amtmanden." Var i Grunden han bedre end jeg?

Sjældnen har jeg befundet mig saa vel. Foran mig paa Bordet, ved Siden af mit Vinglas, laa den stjaalne Seddel. Jeg havde en Fornemmelse af uhyre Velhavenhed, en Velhavenhed, der følte dobbelt, fordi den var kommen saa pludselig og uden Møje – som en Arv eller en Gevinst i Lottenet.

Inden jeg gik i Seng, gemte jeg Sedlen mellem en Bunke Breve, der laa paa Bunden af en ulaaset Kasse i mit Pulterkammer. Her vilde man sidst af alle Steder søge den, her, hvor den laa, saa at sige, paa Alfarvej. Jeg lagde den i den eneste gule Konvolut i Bunken – for let selv at kunne genfinde den.

Næste Morgen var mit første Ærinde at gaa til Skrædderen og bestille den nye Vinterfrakke. Jeg beordrede den udstyret med Silkefor. Det var jo ligesom en Present – hvorfor da ikke tage den saa fin som muligt?

Fra Skrædderen gik jeg til Amtmanden, hvem jeg traf paa hans Kontor.

Han kom mig hjærteligt i Møde, men med et bekymret Udtryk i Ansigtet.

"Kære Borgmester!" sagde han. "Var det dog ikke en fortrædelig Historie i Aftes? Hvad vil De 222 raade mig til at gøre? Der er vel desværre ingen anden Forklaring, end at en af Tjenerne, enten min egen gamle Lars eller Lejetjeneren, Christian Knibtang, har stjaalet Pengene. Ubegribeligt forresten – jeg kender dem begge som grundhæderlige Personer. Dog ligemeget – Skinnet er jo imod dem. Men nu er Sagen den, at jeg ikke for nogen Pris vil have nogen af de to bragt i Forlegenhed; de er begge Familiefædre, begge mig og mit Hus hengivne. Altsaa jeg ønsker Sagen neddyttet, ordnet uden Skandale. Jeg har derfor tænkt mig at tilskrive Baron, at jeg, da Selskabet var gaaet, fandt Sedlen, som jeg vedlagt sender ham. Vilde De ikke gøre det samme i mit Sted? Er det ikke det eneste korrekte? Kan nogen i dette finde Spor af mistænkeligt? Det var *det*, kære Ven, jeg vilde spørge Dem til Raads om."

Nu maa det vides, at afdøde Kammerherre Lilje var en alt andet end velsitueret Mand. Uden synderlig privat Formue stræbte han hæderligt at hævde sin fremskudte Stilling i Samfundet, førte et smukt Hus og maatte i det hele anses som en Pryd for den Egn, hvis øverste Embedsmand han var.

Det gjorde mig ondt, at han skulde betale den rige Baron, hvem Tabet af de 50 Rdl. intetsomhelst betød, denne Sum, der for ham vilde være en vel ikke betydelig, men dog følelig Forringelse i hans Budget.

Jeg svarede derfor: "Bedste Kammerherre - De tager efter mit Skøn denne Sag altfor alvorligt. Jeg for min Part er ingenlunde sikker paa, at Baronens virkelig har mistet de 50 Rdl. hos Dem. Derom kan vi vel være enige, at Baronens i Aftes ikke var fuldkommen klarhovedet. Hvem véd, om han i det hele taget har mistet noget. Jeg raader Dem til i hvert Fald at se Tiden an en Dags Tid."

223

Det lykkedes mig at faa Kammerherren nogenlunde beroliget - hvorefter jeg straks begav mig til Hotellet. Baronens var, som jeg ventede, endnu ikke rejst; han var ikke staaet op; jeg traf ham sengeliggende.

"Mellem os, Baron - vi er jo begge Ungkarle -" sagde jeg - "tør De nu ogsaa, hvis det kom til en retslig Undersøgelse, fastholde, at De ikke, efter Hestehandelen med Pastoren og inden Middagen hos Kammerherren, har været noget Sted, hvor der kunde være Formodning om, at de 50 Rdl. var forsvundet? Foruden at være Ungkarl er jeg jo tillige Byfoged. I Embeds Medfør kender jeg altsaa godt det lille Asyl i Gravensgyde."

Baronen og jeg kom hurtigt til en Forstaaelse. Han fastholdt, at han ikke troede, Pengene kunde være forsvundne i Gravensgyde; men for at undgaa alt Vrøvl og Smaastads-Skumleri, tillige for at skaane den elskværdige gamle Amtmand for Skrupler og Bekymringer, skrev Baronens et Brev til Kammerherren, hvori han meddelte, at han havde fundet - paa Hotellet - den forsvundne Seddel og at han meget beklagede det forefaldne.

Saaledes endte alt godt og glædeligt.

Den nye Vinterfrakke, jeg erhvervede mig for Baronens 50 Rdl., var fortrinlig og gjorde mig i en lang Aarrække udmærket Nytte. Da den ikke mere var præsentabel som Promenade-Pynt, brugte jeg den som en Art Slobrok i Retssalen, naar Vejrliget var koldt.

Den har skaffet mangen arm Tyveknægt en forholdsvis mild Dom.

I sine Velmagtsdage bidrog den, om end i underordnet Grad, til at vinde mig en god og yndig Hustru, med hvem jeg levede lykkeligt i over 20 Aar, indtil hun døde af en Forkølelsesfeber.

224

Min Hustru bragte mig saa megen Velstand, at jeg altid siden havde let ved at bekæmpe opdukkende Lyster til at fornye de pirrende Minder fra mit paa Ære eneste Tyveri.

Uden Tvivl vil der efter min Død blive vidnet, at jeg var en uangribelig og pletfri Embedsmand.

Jeg var det - med den ene her berettede Undtagelse.

Men denne Undtagelse - bør den ikke have sin Plads i mit Eftermæle? Er den ikke interessantere, mere belærende end alt det rosværdige, der kan siges om mig? Thi sæt en lykkelig Skæbne ikke havde skænket mig en bemidlet Hustru ... Sæt ...

Jeg overlader mine tænsomme Læsere Konklusionen.

C. M. Holst,
Byfoged og Borgmester. 225

FRA LAZARETTET

Der var Stuegang paa Garnisonshospitalet. I Spidsen jumpede den store tykke Overlæge med en Uniformshue bag i Nakken som eneste Kendetegn paa hans militære Rang og Værdighed. Ved Siden af ham den lange blege Reservelæge, anstrængende sit Vid for at sprede Skyerne paa sin Brumbasse-Overordnedes Tyrepande. Dernæst en journalførende Teolog-Sygepasser, med et rundt Provsteansigt og Brillen. Saa en Klump tilfældig Blanding af søvnige Sygepassere og Korporaler. Endelig en mildt morgendrukken Oversergent, der gjorde Afstikkere ind i Stuekonernes Køkkener og med myndig Alvor snapsede af Patient-Portvinen for at kontrollere, om Økonomen leverede sunde og uforfalskede Varer.

Overlægen var gnaven. Der var indlagt en Mængde nye Patienter, han havde knap Tid, og han havde været i privat Praksis det meste af Natten. Som Følge heraf vejrede han *Simulatio* overalt. Han fo'r frem med Vælde, saa de møre Trapper gyngede under ham, og paa Stuerne kom han som et Uvejr over baade Stuekoner og Patienter,

Han brummede og bandte, snærrede ad den utrætteligt vittige og stadig blegere Reservelæge, røflede Jomfruerne og Madammerne og ordinerede 226 med kategorisk Ubarmhjærtighed Feberkost og Styrtebade og amerikansk Olie for saavel syge Ben som syge Maver.

Saa smækkedes Døren op til Stue Nr. 27 og Overlægen med Suite holdt sit Indtog.

Overlægen busede løs paa en Seng, hvori laa en Lungebetændelse-Patient med lukkede Øjne. De indfaldne Kinder var sorte af Skægstubbe, paa Panden piblede Sveddraaber.

"Sover han?" spurgte Overlægen bøst.

"Han er meget syg," vovede Stuens Sygepasser hviskende at fremføre til Mandens Undskyldning.

"Hm, hm!" Overlægen læste paa Tavlen over Sengen Aften- og Morgen-Temperaturen. Og, efter en lille Pølse, sagde han pludselig i en helt anden Tone, stille og forsigtig, til Stuekonen: "Har Mads ikke sovet i Nat?"

"Nej, Hr. Overlæge. Mads Hansen har fantaseret hele Natten. Han kalder hele Tiden paa sin Mo'r."

"Stakkels Fyr."

Overlægen stod atter nogle Øjeblikke i tavs Eftertanke. Men da han opdagede, at Mads Hansen havde aabnet Øjnene, nikkede han smilende til ham:

"Godmorgen lille Mads. Kender De mig?"

"Javel, Hr. Overlæge."

"Lille Mads Hansen længes nok efter sin Mo'r. Vil Mads have, at vi skal skrive efter hans Mo'r, at hun kan komme ind til ham?"

"Javel, Hr. Overlæge."

"Hvor bo'r hans Forældre?"

"Javel, Hr. Overlæge."

"Kan Mads ikke huske, hvad det Sogn hedder, hvorfra han er?"

"Mo'r, Mo'r - bitte Mo'r."

Overlægen vendte sig om til sit Følge: "Kender 227 ingen af Mads' Kammerater fra Kompagniet hans Forældres Adresse?"

"Nej, Hr. Overlæge" - svarede Sygepasseren - "der er ingen fra samme Sogn som Mads Hansen. Der er ingen, der véd noget nærmere om ham. De siger, de véd blot, han altid gik og led af Hjemve. Han havde slet ingen Venner i Kompagniet. Han var nok den eneste fra sin By. Og han selv kan ikke forklare noget. Vi har forgæves spurgt ham."

Overlægen smed sin Kasket paa en tom Seng. Saa gik han hen til Mads og sagde:

"Kan lille Mads taale at rejse sig op. Nu skal De se, nu hjælper den rare Jfr. Holm og han, den skævnenede Rad dér, Dem, saa kan De nok sidde op et Øjeblik, mens jeg undersøger Dem. Og saa skal Mads se, saa bliver De rask om nogle Dage og saa sender vi Dem hjem til Deres Mo'r."

Overlægen klappede Mads paa hans vaade Pande, Stuekonen og Sygepasseren holdt ham, en under hver Arm, og Overlægen lyttede til hans Ryg.

"Det var flinkt, lille Mads, læg De Dem nu kun ned igen."

Overlægen vendte sig om mod Reservelægen, hvis Vittighed var forstummet, og hviskede:

"Kaput."

Derpaa sagde han højt:

"Det er svært, saa Mads har bedret sig siden igaar. Nu faar vi ham snart til en helt brav Soldat igen. Det gælder blot om, at Mads vil være flink til at nyde noget. Er der ikke noget, De har Lyst til?"

Mads saá uforstaaende paa Overlægen.

"Ja, kunde De slet ikke tænke Dem noget, som kunde smage Dem? De skal s'gu ikke genere Dem, for De er i Statens Tjeneste, og Staten sparer ikke, 228 naar det gælder en Fædrelandsforsvarers Behagelighed. Holder Mads af Portvin?"

"Næ-h."

"Jamen saa kan Mads vist lide Cognak? Naa ikke. Men en Bajer maaske? Eller en Kaffepuns?"

Mads syntes lige uinteresseret overfor alle Fristelser. Og det nyttede ikke, at Overlægen appellerede til sit Følges og de andre Patienters Raad. Ingen kendte Mads' Smag.

Han opgav dog ikke Ævret.

"Det gælder blot om at have Fantasi. Tilsidst finder vi nok det rette. For ikke har jeg kendt nogen Krigsmand, der ikke var genegen til en eller anden Slags Spiritus."

Og han vedblev at friste med alle tænkelige Vine og Toddyer, mens Mads stadig forholdt sig udeltagende, indtil Overlægen endelig sagde:

"Men hvad siger da Mads til en Arrakspuns?"

Der gled over Mads' Ansigt et Smil, fuldt ligesom af gamle salige Jule-Minder, og ganske stille gentog han i henrykt Forventning:

"Ja, Arrak."

Overlægen straaede:

"Saa Gu', om vi ikke fandt Mads' Passion alligevel. Altsaa, Korporal, noterer vi paa Ekstraforplejnings-Tavlen en Flaske Arrak til Mads Hansen. De, Jfr. Holm, sørger for, at Mads faar ligesaa mange Arrakspunse, som han har Lyst til. Og De, Sygepasser, bliver i Eftermiddag hos Mads og drikker Arrak og spiller Seksogtrede med ham."

Men til Reservelægen, der pligtskyldigt smilede beundrende, sagde han: "Gud fri os sikke Vrøvl vi faar med Kontoret om den Flaske Arrak. En saadan Ordination er aldrig set paa det kgl. danske Garnisonshospital."

229

Saa gik han atter hen til Patientens Hovedgærde, klappede ham mildt paa Kinden og sagde:

"Farvel, lille Mads."

Greb saa sin Uniformshue, trykkede den fast paa det store, maskinklippede Hoved og jumpede med militærisk Barskhed videre paa sin Stuegang.

Men hele Eftermiddagen laa Mads Hansen og drak Arrakspuns og spillede Seksogtrede og troede, han var til Julegilde.

Ud paa Aftenen kom Dødskampen, og Sygepasseren hentede Jfr. Holm. Da Mads saá hende, rejste han sig op i Sengen, omfavnede hende, lagde sit Hoved til hendes Bryst og klynkede: Mo'r, Mo'r!

Den gamle visne Pige kælede med kejtet Ømhed for ham og talte til ham som til et Barn, og han blev rolig.

Han døde glad. Han troede, han holdt Jul med sin Moder.

230

SIMULANTEN

Overlægen kunde ikke blive klog paa den Patient.

Rekrut Nr. 13 af 3die Kompagni var indlagt for Svækkelse i det venstre Ben. Han kunde ikke støtte paa det. Det var ligesom at Livskraften var sivet ud af Knoklerne paa det, sagde han paa sit dannede Kjøbenhavnsk. Nr. 13 var i det civile Liv Snedkersvend og en ualmindelig flot Karl at se paa.

"Det er Herren straffe mig Løgn," betroede Overlægen sit Følge efter den første Undersøgelse af Nr. 13s Ben. "Det er simpelthen en Forbryder. Han fejler ikke det bitterste. Men heldigvis har Militæretaten Midler til at tumle saadan en Knægt. Han skal blive kureret i en Hastighed."

Unægtelig saá 13s Ben hellerikke sygt ud. Det var et af de mest velskabte Ben, man kunde tænke sig - rentud klassisk, lige til at modellere.

Imidlertid fik Overlægen ikke Ret i sin Tillid til den militære Kurmetodes hurtige Virkning.

Den blev dog anvendt i sin fulde Udstrækning og uden Skaansel.

Den begyndte med Feberkost og spansk Flue. Saa toges der fat med Elektrisérmaskinen, først den lille, saa den store. Det var forresten nydeligt at se, naar 13s Ben blev elektriseret. Det prangede, under 232 de vældige elektriske Udladninger, med et Muskelspil af en fuldendt Skønhed. Men 13 forblev ubøjelig. Han krympede sig under Eksekutionen, en Gang imellem udstødte han et ufrivilligt Smertens-Klynk - - men Benet var og blev kraftesløst. Før og efter hver elektrisk Behandling, som Overlægen ledede med højstegen Haand, stilledes Nr. 13 op ved Siden af sin Seng. Han sank øjeblikkelig sammen i venstre Side: Benet kunde ikke bære ham.

Efter den elektriske Kur fulgte Vandkuren. Hver Morgen og Aften fik 13 Styrte- og Straalebad. Badets Temperatur bragtes ned til det mindst mulige: 13 erklærede, at han frøs som en Hund, men "det fik jo være, bare det maatte hjælpe." Det hjalp ikke. Nr. 13 blev ikke nogen populær Patient blandt Sygepasserne. To Gange om Dagen maatte de slæbe ham paa en Bærebør over i Vaske- og Badehuset. Og under selve Badet havde de et Mas med at holde ham oprejst - han faldt stadig sammen til Venstre.

Bortset fra at han var mistænkt som Simulant og gjorde Sygepasserne megen ekstra Ulejlighed, maatte Nr. 13 anerkendes for en Mønster-Patient. Han var altid fuldkommen venlig og høflig af Væsen - næsten sleben - og han røbede aldrig med et Ord eller en Mine Misfornøjelse med den skrappe Behandling, der blev ham til Del. Tværtimod. Han syntes yderst taknemlig for de Anstrængelser, Overlægen gjorde sig med ham. Han viste sig - trods ikke utydelige Vink - ganske uimodtagelig for Forstaaelse af, at han opfattedes og behandledes som Simulant.

Efterhaanden aftvang han næsten Overlægen Beundring.

Da han otte Dage, i uforandret blomstrende 233 Livskraft, havde tæret paa Feberkostens Franskbrød, Tevand og Mælk, sagde Overlægen: "Nu synes jeg, De skulde se at faa lidt Gang i det Ben, at vi kunde give Dem noget ordenligt at spise. For De forstaar jo nok, at vi ikke tør overfylde Maven paa en Patient med saa skrøbeligt Bentøj. Længes De ikke efter en god Bøf?"

Nr. 13 saá med hengiven Taknemlighed paa Overlægen og svarede: "Nej, tusind Tak, Hr. Overlæge, jeg trænger slet ikke til noget. Jeg er mere end tilfreds med den Mad, jeg faar."

- - - "Satan til Karl," brummede Overlægen, da han vandrede videre til næste Stue, "det er s'gu den haardeste Hals af en Forbryder, jeg endnu har været ude for."

Den Dag beordredes der Vejning af Nr. 13. Ugen efter - da han havde fraadset i nye otte Dages Feberkost - vejedes han atter. Han var taget 3 Pund paa.

Fra nu af var der i Overlægens Hjærte en uskrømtet Sympati med Nr. 13. "Gavtyvestreger er der s'gu

med i Spillet" – sagde han – "men storartet er han ligegodt. At han ender i Forbedringshuset, kan der ikke være Tvivl om. Men jeg gav gærne 10 Kroner for, at han kunde slippe."

"De videnskabelige Tortur-Kure" – Overlægens Udtryk – fortsattes dog stadig. Mest for Princippets Skyld. For egenlig havde Overlægen opgivet Haabet om at faa Bugt med Nr. 13, og allerede var han begyndt at hentyde til Muligheden af at maatte indstille ham til Kassation.

Saa hændte det en Dag, at Overlægen var ekstrabister. Og da han naaede til Nr. 13, gav han ham en saa kraftig Omgang Elektricitet, som han endnu aldrig havde faaet den. Rundt om Sengen, hvor Ofret vred sig, stod Reservelægen, Korporalerne, 234 Sygepasserne og Stuekonen, Jfr. Svingstrup, den yngste af Hospitalets Damer, "Skønheden", som hun kaldtes, en høj, mørkøjet, sværbarmet Mø mellem 30 og 40. – Pludselig gav Nr. 13 et højt Skrig fra sig, og i det samme brast Jfr. Svingstrup i Krampehulken. Og væk fo'r hun, ind og smed sig paa sin Seng i sin Kahyt ved Siden af Sygestuen.

Overlægen standsede et Øjeblik. "Gaa ind og slaa Vand paa hende" – sagde han til Reservelægen. Derpaa gav han med god Vilje Nr. 13 endnu et Par solide Stød.

Men da han lidt efter stod med Reservelægen ude paa Trappen, sagde han: "Har De, højstærede Kollega, nogensinde observeret, at Jfr. Svingstrup er sentimental?"

"Nej, ikke i nogen generende Grad."

"Jeg ikke heller ... Hvad mener da den unge moderne Videnskab om dette Tilfælde?"

"Ja-h ... Jfr. Svingstrup er jo i den for Kvinder vanskelige Alder, Hr. Overlæge ... Jeg mener derfor, at man maaske kunde forklare det forefaldne som et Udslag af ..."

"Meget ærede Hr. Kollega ... tillad mig at sige Dem, at De ikke er nogen Menneskekender. Hvad jeg mener, er det, at vi nu staar ved Gaadens Løsning."

"Hvilken Gaade?"

"Nr. 13. – Hør nu, Hr. Doktor, og gør nøjagtig, som jeg siger. I Eftermiddag erklærer De, paa mine Vegne, at Jfr. Svingstrups Stue skal evakueres til Brug for de Faaresyge-Patienter, der ikke er Plads til paa Epidemihospitalet. Paa Grund af Stuens fremtidige Smittefarlighed forbydes det dens Sygepasser og Stuekone at have Samkvem med nogen her paa Hospitalet. De faar, med andre Ord, begge Stuearrest – foreløbig. Derpaa fordeler De Jfr.

235

Svingstrups Patienter, som De selv finder det hensigtsmæssigt. Men Nr. 13 lægger De over i den anden Fløj til Havgassen Md. Mortensen. – Er De med?"

"Overlægen mener altsaa ... ?" – Reservelægen smilede fiffigt.

"Javel. Gør, som jeg siger."

Nr. 13 havde ligget i to Dage hos Md. Mortensen og faaet samme omhyggelige Behandling som før, med Feberkost og Bade og Elektricitet.

Da Overlægen den tredie Dag stod ved hans Sygeleje og spurgte til hans Befindende, svarede han: "Sandelig, Hr. Overlæge, nu tror jeg, jeg begynder at bedres. Det er, ligesom jeg har faaet lidt Kræfter i det syge Ben."

"Vorherre være lovet!" sagde Overlægen. "Jeg tænkte skam ogsaa nok, at den elektriske Kur en Gang maatte hjælpe. Nu skal De se: en halv Snes Dage til med ekstra god Elektricitet, og vi faar Dem atter paa Benene som en brav Soldat."

Hvorpaa han straks gav Nr. 13, hvad han for den Dag kunde have godt af.

Overlægens Haab gik mere end i Opfyldelse. Ugen var ikke til Ende, før Nr. 13s Ben havde genvundet sin fulde Førlighed.

Den Dag, han blev udskrevet, kaldtes han, efter Stuegangen, ned til Overlægen paa Kontoret.

Iført Uniformshuen gik Overlægen hen imod ham:

"Jeg kunde bringe Dem i Forbedringshuset, Nr. 13. De véd det?"

"Javel, Hr. Overlæge."

"Jeg gør det maaske ogsaa. For det er jo i Grunden min Pligt ... For Satan, Mand, hvorfor siger 236 De ikke noget? Har De ikke noget at fremføre til Deres Undskyldning?"

"Jeg syntes, det var det dejligste Fruentimmer, jeg nogensinde havde set."

"Hvorfra kendte De hende?"

"Jeg saá hende en Dag, jeg besøgte en syg Kammerat."

"Og hvad saa?"

"Saa aftalte vi, at jeg skulde melde mig daarlig."

"De slipper ikke for Forbedringshuset."

"Nej, det gør jeg vel ikke, Hr. Overlæge. Men nu er der jo det ..."

"Hvilket?"

"... at hun vist er med Barn. Det skrev hun i Morges til mig."

"Og hvad saa?"

"Ja, saa vilde jeg jo gjerne gifte mig med hende, saa snart jeg var ude af Tjenesten. For hun er det dejligste Fruentimmer, og saa laver hun den mest storartede Mad."

Overlægen klæde sig under Uniformshuen. Saa pludselig smed han den hen i en Krog og sagde:

"Lad gaa. De skal slippe. Men et Ord er et Ord. De gifter Dem med hende, jeg staar Fadder til Barnet – det er s'gu vel det mindste, jeg kan gøre Krav paa – og, hvis det bliver en Pige, døbes hun Elektrine. De kan forkorte det til Trine. Er det en Aftale?"

"Javel, Hr. Overlæge."

237

I DE LYSE NÆTTER

I.

(Ude paa en Badehusbro sidder to ganske unge Piger, den ene blond, den anden mørk. Fødderne hænger løst ned. De unge Piger holder hinanden om Livet. Maanen skinner pan Vandet).

Den blonde:

Friede han?

Den mørke:

Jeg tror, Du vil. Hvor falder Du paa det?

Den blonde:

Hans Øjne lynede saa forfærdeligt, da han stod og vendte Nodebladene for Dig. Og Du skulde ane, hvor Du var rød i Kammen!

Den mørke:

Vi skændtes. Han er væmmelig vigtig. Han sagde, at han vilde paatage sig at gøre enhver Dame forelsket i sig.

Den blonde:

Jeg haaber da, at Du gav ham et bidende Svar.

Den mørke:

Det kan Du tro. Jeg sagde: De har formodenlig Deres Erfaring fra Diamantdamer og andre Demimonder.

Den blonde:

Du sagde da ikke Demimonder?

Den mørke:

Jo, naturligvis gjorde jeg det.

Den blonde:

Hvad svarede han dog? Blev han vred?

Den mørke:

Nej, han tog det forresten saa nydeligt. Han svarede: Kender De Flora? Og saa 238 fortalte han en frygtelig spændende Historie om en ung Dame, der hedder Flora – Efternavnet vilde han ikke røbe – og som han hver Dag er sammen med. Hun er vidunderlig smuk og alle hans Venner gør Kur til hende, men hun bryder sig kun om ham. Hun er aldeles ingen Demimonde, sagde han, men af pæn Familie og bor hos sin Fader, der er apoplektisk. De har det saa henrivende med hinanden. Han sidder om Aftenen og læser Digterværker højt for hende. Hun har ikke selv Tid og Raad til at følge med i den Slags Ting, men nu udvikler han hendes Aand. Og bagefter laver hun Te til ham.

Den blonde:

Kysser han hende ogsaa?

Den mørke:

Nej, det er ganske platonisk. Han vil ikke profanere deres Forhold, siger han.

Den blonde:

Det havde jeg nu alligevel ikke troet om ham. Jeg troede, at han var saa styg i den Retning.

Den mørke:

De maa have det storartet dejligt.

(En Pavse).

Den blonde:

Se Vandet, det er som Guld.

Den mørke:

Bare vi turde gaa i det nu. Men uden Badedragt, saa Guldets rislede ned ad os. Du vilde ligne den lille Havfrue.

Den blonde:

Og Du Svantevits Datter. Den sorte Hedningepige med den mathvide Hud ... Men ingen maatte se os. Sæt der kom en Baad forbi ... eller sæt Korvetten ...

Den mørke:

ja, hvis *han* saá mig, døde jeg af Skam.

(Pavse).

Den blonde:

Dér faldt et Stjærneskud. Ønskede Du?

239

Den mørke:

Ja, men det gaar ikke i Opfyldelse. Jeg ønskede det samme i Formiddag, da vi var ude i Skoven og jeg bandt en Ønskekrans. Men den mislykkedes.

Den blonde:

Hvad ønskede Du?

Den mørke:

Det kan jeg ikke fortælle. Det er mit Livs dybeste Hemmelighed.

Den blonde:

Han bandt ogsaa en Ønskekrans.

Den mørke:

Ja. Og den lykkedes. Gud véd, hvad han ønskede ... Det var naturligvis noget med Flora.

(Pavse).

Den mørke:

Jeg kan alligevel ikke forstaa, at de ikke kysses.

Den blonde:

Emma dog!

En Stemme oppe fra Villaen:

Kom saa, Jenny og Emma, det er Sengetid.

II.

(Kadet-Korvetten. Paa Bakken sidder to Kadetter paa en Tovrulle og ryger. Den ene er lille og uanselig, den anden høj og kraftig med spirende Overskæg).

Den store:

Det var en brillant Dag. Yndig Mad, Cigarer med Mavebælte og Masser af Drikkevarer. Han er vældig gemytlig, den gamle. Og slet ikke borneret.

Den lille:

Og de unge Damer?

Den store:

Rigtig flinke Pigebørn. Den yngste, Kusinen - Jenny - er i Maaneskinsarten, lys som en umoden Citron og tynd som en Stilk. Datteren, Emma, er mere yppig og fyrig. Hun gnistrer som Stenkul. Hun er ogsaa langt mere voksen. Og 240 voldsom æggende i sin Tale. Hun vilde absolut vide, hvormange Demimonedamer jeg kendte.

Den lille:

Du kyssede hende vel ikke?

Den store:

Er Du tosset, Dreng! Husk paa, det var første Gang jeg var i Familien ... Gud véd forresten, om hun ikke har haft en ulykkelig Kærlighed!

Den lille:

Hvorfor tror Du det?

Den store:

Jo, undertiden kommer der noget bittert og fortvivlet over hende. Da vi var ude i Skoven, spurgte jeg hende, om vi skulde binde Ønskekrans. Min lykkedes, men hendes ikke. Og saa sagde hun: "Nej, for mig er der ingen Lykke. Gid jeg var død!" Hun så storartet ud, da hun sagde det. Hun er en mærkelig Kvinde.

Den lille:

Er Du forelsket i hende, Poul?

Den store:

Pyt! Jeg bliver ikke saa let forelsket. Jeg tror ikke paa Kvinderne. Jeg kender dem for godt.

Den lille:

Jeg kan ikke lide, Du er saa blaseret. Gid Du en Gang maatte blive rigtig forelsket i en Dame, som ikke straks overgav sig. Tro mig, Poul, der er Kvinder med rene Tanker og med Hjærter af Guld - Kvinder, som det er værd at sætte Livet ind paa at vinde. Aa, Poul, om vi to en Gang fandt saadanne Kvinder!

Den store:

Lad os ikke blive højtidelige. Hvor har Du Cognaken ... saa kniber vi et Stænk endnu. (*Den lille trækker en Flaske op af Lommen og giver ham den.*) ... Skaal Du, Kvindens Skaal!

Den lille:

(*faar Flasken tilbage og drikker*)

Skaal, Poul . . . Hendes Skaal, den ene og enestes!

(Pavse).

Den store:

Johannes!

Den lille:

Ja?

Den store:

Hvem der alligevel var rigtig dødelig forelsket! 241

Den lille:

Jeg tror, det blot gælder om, at man for Alvor vil.

Den store:

Véd Du, hvad jeg ønsker? At vi fik Krig. Til Eksaminer duer jeg ikke. Men naar der blev Krig, vilde jeg udføre Bedrifter saa stolte og tapre, som Ingen endnu har udført. Og naar jeg kom tilbage, hædret og belønnet, vilde jeg knæle ned for hende og sige, at det var kun for hendes Skyld, jeg havde været saa flink. Og saa vilde hun nok elske mig.

Den lille:

Men hvis Du nu faldt?

Den store:

Hvis jeg faldt – ja, saa vilde jeg, idet jeg udaandede, hviske Dig hendes Navn, og Du skulde gaa til hende og sige, at jeg, den dovne og blaserede Poul Müller, var bleven en Helt, fordi jeg elskede hende. Og saa vilde ogsaa det være smukt.

Den lille:

Er det hende, Poul, hende den stenkulgnistrende Pige, Du tænker paa?

Den store:

Jeg tænker ikke paa nogen bestemt. Men hun var nu vist værd at dø for ... Saá Du, der faldt et Stjærneskud!

Den lille:

Ønskede Du?

Den store

(rejser sig):

Ja Du, jeg ønskede. Noget aldeles vanvittigt dejligt!

(Pause).

Den lille

(rejser sig og lægger Haanden paa Skulderen af den store, der staar og stirrer ud over Søen):

Om seks Timer letter vi, Poul . . .

Den store:

Og om otte Timer ... Véd Du, Johannes, at hun har lovet at staa paa Badehusbroen og vifte!